16:de årgången.

1886.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRERAD

NISSE-KALENDER

FÖR

1886

STOCKHOLM
TRYCKT HOS GERNANDTS BOKTR.-AKTIEB.
1886

Printed in Sweden

Digitized by Google

»Alla sätt äro bra — utom det tråkiga.»

Voltaire.

Digitized by Google

Inledning.

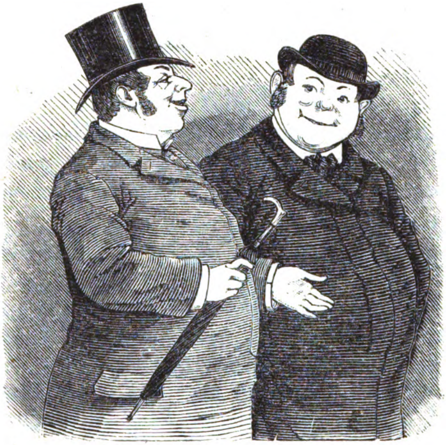

— *Nej, se Trögelin!*

— *Morjens, bror Petterson ... Du kommer just lagom. Jag funderar på ...*

— *Utrikespolitiken kanhända? Nej, låt bli det. Franska kammargrälet, danska gendarmerna, spanska lindebarnskungen, bulgariska frågan, portugisiska stjernregnet ... allt det der blir ingen klok på, han må fundera aldrig så länge.*

— *Nej, jag har nyss varit ...*

— *På Vasateatern och sett »Boccaccio»? Ack, när jag tänker på fru Östberg! ... Hvilken förförisk Boccaccio*

JUL 29 '46 Björck

1126499

Digitized by Google

förr ... och nu hvilken förförd, men ändå hänförande donna Elvira!

— Prat! Jag tänker visst inte ...

— Då har du varit och hört Knut Wicksells föreläsningar. Schwamm d'rüber!

— Slidder sladder! Min mening är ...

— Kanske att räsonera om teateranslaget och ombygnaden och ...

— Nej, Gud bevare mig! ... Jag ...

— Åhjo, äfven jag börjar bli stockholmare. Lucca har jag hört, Konstnärsförbundet är jag så godt som barn i huset hos, och i Berns' nya salong var jag med och bar hr Hugo i triumf ...

— Tyst, Pettersson! Jag trodde, du skulle ha fått prata dig trött vid landtbruksmötet i somras.

— Åhnej, blir jag nu också skattskrifven i den här stan, så skall du få se, att jag kommer att gå utanpå både Fjällbäck och Branting och Vestermark, och hvad de allt heta.

— Och en vacker dag går du in som stadsfullmäktig, och då blir det du, som tar hand om klubban, förstås. Men nu vill jag inte uppehålla dig längre. Jag tänkte endast säga, att jag träffat Söndags-Nisse, och han bad mig om en »Inledning» ...

— Till kalendern?

— Just det. Nu har jag fått den. Jag låter honom sätta våra porträtt strax efter titelbladet. Det är en glad inledning nog, eller hur?

— En god idé, bror Trögelin. Helsa nissarne och önska dem och alla andra vänner en angenäm jul!

— Lycka till sjelf! Morjens, bror Pettersson ...

— Tjenis, trefliga kurre!

Digitized by Google

Den rätta.

Teckning af **Sylvia.**

1.

Med en gäspning och en sträckning på armarna hade Nils Sandelin denna söndagseftermiddag trädt ut på sin förstuguqvist. Ungefärligen på samma plats, der han nu stod, hade han för femton år tillbaka för första gången fått i sin hjerna, att det icke skulle vara oäfvet blifva egare till all den jord, som fans mellan insjön här på den högra sidan och bergkullen till venster, hvilken sluttade nedåt och försvann bakom barrskogen midt imot i fjerran.

Hvad Nils en gång fått i sitt hufvud, gick icke lätt derur, och fastän han, i denna förgångna tid, knappast egt rocken på kroppen, så ansåg han det icke vara någon rigtig omöjlighet att en gång kunna stå på egen botten.

Hur hade han också ej knogat och spart för att få tillsammans några styfrar! Och då detta omsider lyckades, så hade han än här och än der på landsbygden börjat köpa upp lifsförnödenheter, som han sedan afyttrade i städerna, en företagsamhet, som kröntes med framgång, och härigenom, än med byteshandel, än genom

Digitized by Google

kontant köp, blef han omsider egare till den ena jordlotten efter den andra. Tillsammantagna utgjorde nu dessa en ganska betydlig sträcka af åkrar och ängar, och som ett par små stugor hade följt med dessa köp, så hade han vid deras rifvande fått en god del bygnadsmaterial till det gulmålade boningshuset, som, nybygdt, tätt utmed en löfhage, reste sig på prydligaste sätt med gafvelkammare och kringbygd förstuguqvist. Men uthuslängan var gammal och behöfde tillbyggas, eljes var allt nästan så, som han en gång tänkt sig det.

Härvid kunde Sandelin icke låta bli att kika bort mot berget till grannens lilla stuga, hvars trädgårdstäppa, sädesfält och potatisland sköto rakt ut i ett af hans bördigaste rågfält. Allt var, som sagdt, nästan så, som han tänkt sig det, och han skulle känt sig rigtigt nöjd, om icke grannens lilla inhägnade jordbit varit honom liksom en nagel i ögat.

Denna grönskande fläck, dit en afsigkommen herreman en gång dragit sig tillbaka, hade man ju nekat att afyttra, och fastän denne utfattige man länge sedan var död, så höll hans enka fortfarande strängt på sin eganderätt och kände sig icke missbelåten att, med afslående af alla köpeanbud, göra ett streck i räkningen för en person, som från intet arbetat sig upp, medan hennes egen rika arfvedel gått förlorad.

»Det der huset», tänkte Nils Sandelin, »skulle just passa gamla mor att bo i, om ...»

Här stannade han och sjönk i djupa funderingar, under hvilka han såg sig sitta vid sin egen härd och vid sidan hans äkta vif. Ansigtet på denna qvinna förvandlade sig oupphörligen och hade än mera rundlagda, än mera aflånga anletsdrag. På intet sätt var han dock någon bygdedandy eller hade en don Juans natur, han

Digitized by Google

var blott en smula obeslutsam, ty den rätta var ännu icke funnen.

Hans tankar och omsorger hade dittills endast sysselsatt sig med tillredandet af ett bo; nu, när detta var färdigt, måste en matmoder komplettera anordningen, och som han hörde till det slags folk, hvilket aldrig skjuter upp något till morgondagen, gjorde han det icke heller nu i denna vigtiga fråga. Ett par tindrande, bruna ögon och en skrattlysten mun hade för resten gjort största effekten bland de qvinnoanleten, som nyss passerat revy, och derför kunde han så godt genast begifva sig åstad till Tilda nere vid grindstugan. En rask flicka var hon i sina vändningar och hade god förtjenst på sin ölförsäljning, och fast hon icke behöfde medföra någon storartad hemgift, så var det dock rätt bra, att hon icke kom alldeles tomhändt.

Från hans hjerta hade fallit liksom en sten, och med gladt mod gick han åter in i kammaren, der han nyss tagit sig en grundlig middagslur, medan hans mor läste högt ett kapitel ur bibeln för Dora, tjenstepigan. Den stora boken låg nu hopslagen, då han inträdde. De båda qvinnorna betraktade imellertid hans görande och låtande, der han stälde sig framför fönsterspegeln och borstade sitt hår, och då han ur byrålådan tog fram plånboken samt utanpå långrocken drog en pels, som han nyss för rampris köpt i ett klädstånd, så frågade modern, om han tänkte resa bort?

»Jag går bara ut på en stund ... Men det skadar ju inte, att en gång visa sig till sin fördel.»

»Deri gör du rätt», och modern blickade med tillfredsställelse på den stora tulubben, den var ju köpt för att begagnas.

»Man lägger sig till med ett och annat», menade sonen

Digitized by Google

och höjde med sjelfkänsla sitt hufvud. »Hvem vet, hvad jag en vacker dag kan föra hem? ... Jag har föresatt mig att inte längre gå som en enstöring ... Innan hösten kommer kanske stora ändringar att ske.»

»Stora ändringar ... Aj, så det rister i mina tänder!» och modern skakade hufvudet bakom sonens rygg, der han svängde ut genom dörren, i hvilken Dora stod och såg efter honom och tyckte, att en kung väl icke knnde vara ståtligare än han samt stirrade nästan andlös af häpnad på den vackra pelskragen.

Men inne i stugan vid bergsfoten såg också fru Holm i samma stund efter honom.

»Jag menar, karlen är förryckt, som så här vid midsommarstiden släpar omkring med en pels», ropade hon, och Elsa, sömmerskan i bygden, som varit bjuden på eftermiddagskaffe, höll nästan på att bryta benen af sig, der hon störtade fram för att se efter honom.

»Han inbillar sig nu vara rigtigt förnämlig, men det syns nog, hvad han är af för folk ... Åh nej, det går inte så lätt för uppkomlingar att lära sig det, som passar eller ej ... inte en gång fastän han låter titulera sig: herr Sandelin!»

»Liksom man inte visste, att far hans var en afsigkommen skomakare, som dog i fattigstugan och derifrån han också hemtat mor sin», skrattade Elsa, och som hon berömde sig af, att intet kunde tilldraga sig i socknen, hvarpå hon ej hade reda, så roade det henne nu att se, hvarthän Sandelin tänkte begifva sig, och fastän litet låghalt, sprang hon raskt ut samt skyndade att uppnå bergets högsta topp.

»Jag kan slå mig i backen på, att det är till den der grindstugutösen han tänker gå», fortfor hon, då fru Holm, som var något andtäppt, kom linkandes efter.

Digitized by Google

Sidan 5 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 6 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 7 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 8 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 9 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 10 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 11 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

Sidan 12 saknas i digitaliseringen.

Digitized by Google

den vänliga enkan. Men medan Nils Sandelin icke ännu var i tillfälle att föra sin talan, gjorde trädgårdseleven det i stället, och så hände det en dag, att han öfvertog trädgård, boningshus, bohag, enka och de fem barnen.

Detta var en svår stöt för Nils. Hvar enda qvinna, han vände sin håg till, drog ju genast bort med en annan, och han skulle blifvit fruntimmershatare, om han icke ovilkorligen hade föresatt sig att välja en maka.

För hans själs öga blef det nu åter ett nästan infernaliskt vimmel af fruntimmersansigten, men dessa syner hade han icke längre sinnesstyrka att bära inom sig. Han talade så väl med Dora som modern än om klockarens dotter, än om skolmamsellen, än om hushållerskan på herrgården samt om alla hemmansegares döttrar, som befunno sig inom fem mils omkrets. Men hvem han talade om, gick modern alltid och grät samt sade till Dora, att det gjorde henne detsamma, hvem han valde, blott det icke blef någon af dem, han nu tycktes ha i sinnet, och Dora, der hon satt borta i kakelugnsvrån, kastade förklädet öfver sitt hufvud och kunde för sitt lefvande lif icke stå ut med mera. Men Nils syntes föga akta derpå, och särskildt hade han inför flickan mål i mun. Han delgaf henne sitt hjertas ve och lust, han sade henne, att hon just var efter hans sinnelag, att han utan henne icke skulle vetat sig någon råd, och oupphörligen fick hon afgöra, om den eller den flickan hade företräde.

På detta sätt fastnade han slutligen för klockarens äldsta dotter, men fastän han om söndagarna gick klädd både i pels och galoscher, var hon dock icke sen att vända honom ryggen.

Denna nyhet berättade Elsa ute på vägen för gamla mor, som dervid sannerligen skulle dansat, om endast

Digitized by Google

benen burit henne. I stället nödgade hon sömmerskan att följa med sig hem, och der blef nu ett kaffedrickande, som varade långt ut på qvällen. Gamla mor, som icke skrattat på länge, ty hon var ju rädd för drag, stackare, till följd af den gemena tandvärken, hon drog nu på smilbandet, och Dora, som hade de friskaste tänder, hon skrattade högt!

Omsider måste dock Elsa slita sig från den öfverdådiga trakteringen, ty hon hade lofvat sig till fru Holm, som varit krasslig några dagar och säkert otåligt väntade henne, och nu sprang hon tvärs öfver ängen. Men många minuter dröjde det icke, innan hon lika hastigt återvände. Häftigt kippade hon efter andan, der hon plötsligen stod framför Nils, som med sänkt hufvud och bekymradt ansigtsuttryck i detsamma styrde kosan mot hemmet.

»Aj, jag kan knapt andas ... det är förskräckligt! ... Jag trodde, jag skulle svimma ... mitt bröst, mitt bröst! ... Menniskan satt ju sten död framme vid fönstret! ...»

»Död», sade Nils. »Hvem är död?»

»Gumman Holm, vet jag! ... Åh, detta blir mitt sista!»

Och härvid sjönk hon i Nils starka armar, och i häpenheten af denna underrättelse kunde han icke låta bli att klämma Elsa mot sitt bröst. »Nu kan jag då gifta mig till hösten!» hviskade han.

Utan något synnerligt motstånd lät Elsa honom släpa sig in i kammaren, der gamla mor och Dora togo henne om hand.

Nu skulle modern få ett nätt undantag och vara i sonens närhet, när en förändring omsider skulle ske.

Denna förklaring gjorde Nils på stående fot, hvarpå han gick ut för att låta någon af sitt folk lemna underrättelse i prestgården, om hvad som hade skett.

Digitized by Google

»Sandelin är en vådlig karl», hviskade härunder Elsa till Dora. »Gång på gång har han haft mig i sin famn och sagt, att han nu kan gifta sig till hösten.»

Men Dora trädde ut på förstuguqvisten, der hon steg rakt fram till husbonden, och fastän hon endast med svårighet tycktes kunna släpa sig fram, var hon nästan lika andlös som Elsa nyss af det häftiga springandet.

»Jag har länge tänkt på en sak», sade hon, »och det är bäst, att jag nämner den först som sist... till hösten vill jag flytta härifrån...»

»Flytta!» Nils hade tänkt, att Dora i all sin tid skulle stanna i hans närhet. Hon var ju en dugtig och arbetsam flicka, den enda, som gamla mor icke käxat på och klagat öfver, men så hade också denna inlärt flickan i allt, ty Dora hade ju, innan hon läst för presten, kommit sjuk och betlande till hans dörr, och han och modern hade förbarmat sig öfver henne. Det var otacksamt, att hon ville gå, och det sade han henne också.

»Jag vill inte stanna här under en ny ordning», svarade hon, »ju mera jag tänker derpå, ju omöjligare synes det mig... och när nu Sandelin snart gifter sig med Elsa...»

»Med Elsa?... Är du förryckt, Dora?... Hvad är detta för påfund!...»

»Hon har så godt som sagt det sjelf...»

»Gifta mig med Elsa», upprepade han. »Då kunde jag lika så snart gifta mig med dig, Dora!»

Flickan ryggade. Det kändes, som hade man slagit eld i hennes ansigte. Hon såg blygt upp till Nils, och der hon nu tvekande stod framför honom, föll Augustimånskenet öfver henne, och hennes anletsdrag trädde fram med en täckhet och en klarhet, som kom honom att finna henne vara den täckaste flicka i verlden.

Digitized by Google

»Ja, jag skall gifta mig till hösten», sade han, »så vida du är med derom, Dora!»

Och han fattade hennes hand och drog henne intill sig, och härimot gjorde flickan icke det ringaste motstånd.

»Nu har allt blifvit precis så, som jag en gång tänkte mig det!» Och härpå bedyrade han naturligtvis som alla andra älskare, att hon var den enda, hans hjerta hade korat, och att han aldrig sett åt någon annan!

Men gamla mor tyckte, att »hvilken flicka Nils hade valt utom Dora, så skulle hon med gladt hjerta ha' gifvit sin välsignelse — nu var det henne icke möjligt.»

Och Elsa samt bygdens öfriga unga tärnor nickade »god mening», hvarvid den lilla sömmerskan gick så långt i motsträfvighet, att hon nekade sy Doras bruddrägt. Nils menade dock, att detta icke var ett hinder och köpte i staden en färdigsydd klädning, som släpade och frasade.

Då gamla mor fick sigte på de många sidenveckningarna och volangerna, kände hon alldeles, som om man slagit en spik i hennes likkista, och värken blef så etter befängd i hennes tänder, att hon på bröllopsdagen icke förmådde tala ett ord eller orkade röra en lem.

Någon bättring i hennes befinnande förspordes icke heller, då hon flyttade in i det lilla hus, som tillhört fru Holm och som så länge varit Nils en nagel i ögat. Nu hade det blifvit så putsadt och fint både utan och innan, möblerna så blankpolerade, att de skeno på långt håll, och de bländhvita gardinerna viftade inbjudande i de öppnade kammarfönstren. Detta var ett hem, som just anstod en ansedd mans mor, tyckte Nils, men den gamla hade icke öga för grannlåten eller känsla för omtänksamheten. Hon frågade endast, om de nygifta tänkte på att taga lifvet af henne, efter som de öppnat både

Digitized by Google

dörrar och fönster? Hellre än att hon skulle förgås af drag, kunde de så godt först som sist hafva bestält henne en plats under någon grön torfva, men hon hade icke håg att ligga i sjelfspillingarnas vrå eller med berådt mod taga sig af daga — hvarpå hon smälde fönster och dörrar igen, så att det lilla huset skalf.

Nils och hans unga hustru kände sig nästan skamsne öfver moderns vresiga humör och drogo sig tysta tillbaka. »Hon är svårt plågad, stackare!» sade mannen, och Dora, som ansåg sig stå i stor tacksamhetsskuld till den gamla, pysslade om henne och visade sig som den ömmaste och undergifnaste dotter.

»Till hvem annan som helst än Dora hade jag med gladt hjerta gifvit min välsignelse», vidblef den gamla att muttra. »Hon kan ju inte bereda den ringaste trefnad!» Men Nils sade glädtigt: »ja, precis så här har jag tänkt mig det!» och han nickade uppmuntrande mot hustrun, som litet skygg såg bort till den gamla.

Då hände en dag, att Nils kom andtruten springande bort till modern. Hon måste följa med honom, hvarken hon ville eller ej — och nu lade han för första gången sonsonen i hennes armar. Och då Dora härvid bedjande såg på henne och sonens händer darrade, när han svepte en schal om barnet, så vaknade det till inom den gamla:

»Ja, precis så här har jag tänkt mig det», sade nu också hon, och tillade sakta: »Dora var just den rätta!»

Digitized by Google

Qvinnans list.

— Får jag fara in till sta'n och se Judic på Nya teatern?

— Kära Amelie, tio kronor biljetten är alldeles för dyrt.

— Nå, då fara vi i vinter till Paris och se henne der, så blir det billigare.

Digitized by Google

En morgonstund på landet.

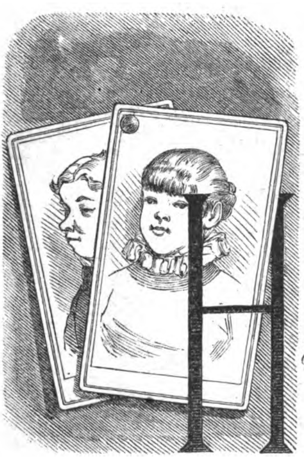

Höga berg och djupa dalar —
allt här till mitt sinne talar:
sjö och strand och himmel blå.
Sommar'n härlig är ändå!

Morgonrodnad, väck en lätting!
Hoppa skall jag som en tätting,
om jag slipper ur min bur
och får se på Guds natur.

Jag försakar morgonblunden,
för att i den gröna lunden
mor'na mig och lyssna till
trastens eller lärkans drill.

Digitized by Google

Ja, jag rår rakt inte för'et,
men så uppspeldt blir humöret,
att jag börjar dansa tvärt
vid små fåglarnes konsert.

Allt hvad vi oss kunna önska,
solsken, sommarluft och grönska,
lummig skog och röda stugor,
allt vi ha — ja, äfven flugor.

Der är mor med kaffebrickan
och der har jag äldsta flickan
och min pys, herr »spadersprätt».
Nu är samlingen komplett.

Här blir men'skan stämd till dyrkan
mycket mera än i kyrkan.
Gud, hvad din natur är skön!
Låt' oss göra morgonbön!

Slå nu i, så sk'a vi dricka.
Gif mig pipan — och en sticka,
så att några bloss jag får. —
Herre Gud, hvad nu jag mår!

Malle.

Digitized by Google

"Hur sum Stor-Pers-An'ners kum fast för olöfli'er utskänkning."

(Bygdemålshistoria.)

Att Stor-Pers-An'ners va' en föllehun'n å ällers en oordentlier å vidlöfti'er kar, dä vesste allt länsman, å når dä' glunkades um, att 'an sålde brännevin i smy',

Digitized by Google

sum 'an feck te skängs å bror hanses, sum va bränvinshand'lan'e i stan, så begönte länsman å fun'ra, hurle'ss 'an s'ulle kunna ta'n på bar gärning. Ingen uttå kara' i sockna' velle sqvallra på'an, för si dä' va' la natu'li'tt, att di s'ulle töcka um te å få brännevin häl'ta så belli't, sum i stan. Imälle'ti' hade nu länsman fått snok um'at, för si' 'an s'a va' mä', sum femte hjul inun'ner vang'a. Dä' va' i Januari måne' sjuttiesju, sum dä' va' så helvites kallt. Länsman hade va'tt ute på e' kronouppbörd, å åkte igemen Skrotingeskogen på qvälla' å hade sin nye bokhöllare mä. Dä va' ällers en kar, sum va' känder för te' å va' fuller uttå faen. Rätt sum dä va', kum Stor-Pers-An'ners ifrå sida' å sköt en drög mä

e' lita' tunna på. När länsman feck si'an, sa'an te bokhöllarn, att um'an kunne snoka ut, hva' An'ners hade i

Digitized by Google

tunna', så s'ulle' an få tie banko. Nu kände la inte An'ners igän länsman, ätter di åkte på e' tröllhuppa, en så'ndäringa slä'e, sum inte ä mö'et större än en kälke. När di hade kummet neranför Skrotinge li', stannade di ve' gäschiva'går'en. Där to bokhöllarn på se' länsmans pels, å länsman sprang in te gächiva'ns. När nu An'ners kum dra'an'es, ropte bokhöllarn te'an:

— Go' qväll, far, d'ä' ju fassingen hva kallt d'ä'. Vet'an hvar en s'a få se' en sup ifrå'?

— Kan I inte få dä inne te' gäschiva'ns?

— Dä tänker ja' la, men si länsman råker te å va' derinne å spela kort, så dä' går la inte för se te gå in.

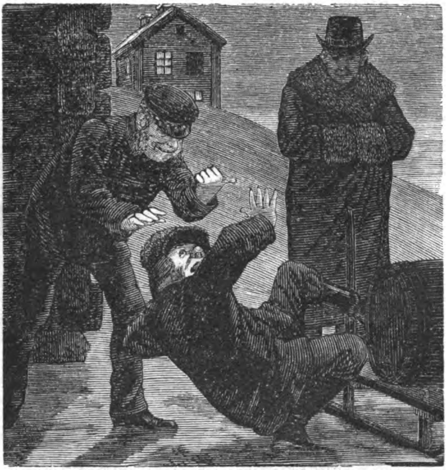

— Hva' har I då gjort, ätter I inte törs gå in?

— Jo, si ja' to' å klådde um'an, länsman, härum

Digitized by Google

afta, å dä bastant. Um'an nu känner igän me' så tar la tusan ve' me', tänker ja.

— Hva väntar I på då?

— Jo, ja' har va'tt te stan ätter djurläka'n, för märra' hos patron har qvarka'. Döktorn ä derinne å kummer la' snart ut, tänker ja'.

— Åh fassen, klådde I varkeli'en den däringa snoken te länsman? Hör I, ja har la lita brännevin i tunna' der, å vell I ge me' nåra skelling, får I la drecka ur stope' där. Men tala inte um'at, för um länsman får tag i'at, så bärkar dä' rakt åt helsike! Skyn'na bara på å dreck ur'at!

Me'n An'ners sto' å tappte i, smö' länsman se ut, å slo'an på axeln å sa':

— Dä däringa lägger ja' i kongeli majenstäts å krona's namn beslag på!

Digitized by Google

An'ners släpte stope' å slo' raklång i backen uttå förskräckelse. Sen satt' an se upp å skrek:

— Jesses, hva' ja' ä' olöckli'er! Lelle go'e harr länsman, vell' an va' så inne'li'tt beskedli'er å inte göra sak åf'at? Ta't alltihop, bara ja' slepper ifrå' saka'!

Då sa' länsman, att 'an va' tvongen te göra sin plegt å stämman'n, men 'an s'ulle göra hva' an kun'ne för'an. Å så to' länsman tunna' å bokhöllarn feck sina tie banko å så åkte di sin väj. Men An'ners geck å sköt kälken å lipade å svor, å sa', att' an va' dä' dummesta kritter, sum nå'nsin hade kummet te vär'a i menskeli skapna'.

Men di säjer dä', att så'ntdäringa läder, s'a så'ndäringa smörja ha.

E. T.

Digitized by Google

Du är mitt allt!

Eller några

Erotikens idiotiska hyperbombasticismer.

Kantat till hjertats jubelfest.

Sjunges (med lämpor) på hvilken melodi som hälst, t. ex.:

»*O, Susanna!*»
»*Kung Karl den unga hjelte*».
»*Om dagen vid mitt arbete*».
»*Och liten Karin tjente*» — *o. s. v.*
(Refrängen konstant.)

O! hur skramlar ej mitt hjerteskrin —
somrar fem och tjugo jemt —
ty i dag du kårat mig till din:
derför högt jag lyran stämt!
O, Susanna! Mitt allt, min fröjd, min lust!
Ej fins så lycklig man som jag
på hela lifvets kust!

Du är allt, mitt ***allt!*** *Du är mitt allt!*
Du är solen på min pell, —
du är lifvets krydda, must och salt
och min längtan hvarje qväll!
O, Susanna! etc.

Digitized by Google

*Du är kärleksbranden i mitt bröst,
du är våren i mitt lif,
du är månens silfverskir om höst,
du är sommarns tidsfördrif!*

*Du är min kompass på tidens ström,
du är salvan för min' sår,
du gungstolen för all min dröm, —
barometern, hur jag mår!*

*Du är svalkan i den heta stund,
du är blomstret på grön äng,
du är långa kyssen på min mund,
du är lampan vid min säng!*

*Du är smöret på mitt hårda bröd,
du är strumpan på min fot,
du är vinbuteljens säkra stöd,
du är hatten på mitt »klot»!*

*Du är målet för mitt framtidshopp,
du är spegelns smickerglas,
du är tanken i min hufvudknopp,
du är qvinten på min bas!*

*Och din röst blott ljuf musik också:
du är klangen i min drill. —
Du är sodavattnet »dagen på»,
du är supen till min sill!*

Digitized by Google

Du är offret för min pipas rök,
du är norrsken vid min pol,
du är »doften» från mitt qvafva kök,
du är sitsen på min stol!

Du är vecket i min skjorta fin,
du är kammen i min lock,
du är väna fén bak skir gardin,
du är fickan i min rock!

Du är all min dyrkans föremål,
du är glädjens ystra föl, —
derför tömmes nu din bottenskål
i en iskall — halfva öl!

A-x-E-l.

Digitized by Google

Dockor.

Den lilla dockan ömt hon smeker
och ler mot hennes ögon blå.
Men snart hon den bland sopor vräker —
en man blir hennes docka då.
Så litet hvar vi skola falla,
för att af andra lösas af;
vi kastas sist i skräpvrån alla,
som sopor i vår egen graf.

Oskar.

Digitized by Google

August Blanche som teater-författare.

Den 30 November 1878 firades å »Hôtel Phœnix» i Stockholm en minnesfest öfver *Aug. Blanche,* som aflidit på dagen 10 år förut. Bland talen förekom äfven nedanstående, som måhända skall intressera Nisses läsare.

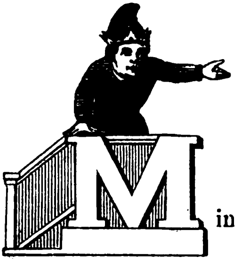

Mina herrar!

Mig har förelagts att i korta drag söka teckna August Blanche som dramaturg — den art af hans författareskap, hvarmed han kanske mest ingripit i svenska folkets kulturlif och inom alla samhällslager skapat sig en popularitet, som få, om ens någon, af hans bröder i Apollo kunnat eller kunna berömma sig af. Jag känner allt för väl mina svaga krafter; men kärleken till ämnet har stärkt mitt mod, hvarjemte jag på grund af den knapt tillmätta tiden för beredelserna till den min-

Digitized by Google

nesfest, vi här fira, icke *vågat* afsäga mig det svåra, om än smickrande förtroendet.

Vår inhemska dramatik är ej särdeles rik. Väl kunna vi inom det sceniska skriftställeriet uppräkna en knippa namn — jag undviker att tala om våra ännu producerande — namn sådana som Gustaf III, Kellgren, Leopold, Björn, Hallman, Envallsson, Nordforss, Valerius, Börjesson, Lindeberg, Cramær, systrarna Granberg-Stjernström m. fl; men dels höra dessa förf. till ett aflägset skede, då franska mönster blefvo halffranska i svensk jordmån, dels äro deras alster af öfvervägande lyrisk natur, eller också ha de — trots beaktansvärda förtjenster — lefvat dagsländans korta lif.

Med Blanche framträdde det nyare svenska lustspelets grundläggare. Det är sant, att han oftast hemtade planen eller uppränningen från något utländskt verk, men sjelfva de handlande personerna förstod han så omgjuta i svensk drägt, att åskådarne genast kände igen dem som gamle bekante. Ja, i dag som är ha hans sceniska typer vunnit ett slags klassicitet, och deras lekande infall och qvicka repliker ha blifvit ordstäf, värdiga att vid passande tillfällen citeras. Redan som yngling, ja, barn, var Blanche amatör af teatern, och det är ej tvifvel underkastadt, att han var sjelf en af de tre i »Bilder ur Verkligheten» omtalade tertianerne, som collaborerade röfvarepjesen »Pylax eller den döende hunden», hvars generalrepetition i Klara skola så när hade kostat författare och aktörer ett kok stryk af magistern, om ej denne lyckligtvis råkat i gapskratt åt tragedien.

Tänk, hvilken triumf för dramatiska konsten! utropar Blanche humoristiskt.

Vi veta alla, att Blanches skriftställareverksamhet började i publicitetens tjenst. Han var redan en fram-

Digitized by Google

stående tidningsman, innan han med märkbar ifver gaf sin tribut åt sånggudinnorna. Såsom redaktör för tidningen »Freja» råkade han i en häftig polemik med C. J. L. Almqvist, hvilken senare flyttade striden in på ett område, som borde varit fridlyst. Utledsen härpå beslöt Blanche att upphöra tills vidare med sin verksamhet inom den periodiska pressen och vände sig i stället med lust och lif till teatern.

Samtidigt hade den ryktbare f. d. kaptenen m. m. Anders Lindeberg lyckats upphäfva k. teaterns monopol å offentliga skådespel i Stockholm och såg sig i stånd att öppna sin s. k. Nya teatern vid Lilla Trädgårdsgatan. Här debuterade Blanche som teaterförfattare i Mars 1843 med ett lustspel i 4 akter, *Positivhataren,* i hvilken pjes Jean Högqvist, den firade Emilie Högqvists bror, uppträdde såsom källarmästaren *Propp,* och Karl Ludvig Zetterholm, sedermera direktören vid Södra teatern, såsom kyparen *Knäcksell,* ett par på den tiden mycket kända stockholmsfigurer. Tack vare detta och en af humor sprakande dialog hade stycket, efter då varande pretentioner, »afgjord framgång», som det heter på recensentspråket.

Redan i detta första dramatiska opus lade Blanche i dagen den klart uppfattande blick för det verkliga lifvet närmast omkring honom, som sedermera skönjes såväl i hans pjeser som i dessa guldkorn inom svenska literaturen, hvilka han kallar »Taflor och Berättelser» och »Bilder ur verkligheten».

Största delen af de personligheter, Blanche i sina skrifter gjort oss bekanta med, äro menniskor, som verkligen existerat. Många presenterar han under deras rätta namn, exempelvis de båda skolkamraterne, hjeltarne i »Flickan i Stadsgården», *M. Pauli* och *Nils Gustaf Höök,*

Digitized by Google

hvilka jag särskildt nämner, derför att jag har i min ego ett utdrag ur en ordrejournal vid Svea artilleriet, deri de båda verkligen äro undertecknade som »konstituerade sergeanter». Medan jag tillåter mig denna parentes utom det egentliga hufvudämnet, begagnar jag tillfället att lemna en del mindre kända biografiska notiser rörande några hos Blanche förekommande personligheter.

Den af alla omtyckta studenten D'Allot, hvilken under ett tillfälligt »kinesande» hos en landtpatron blef i dennes ställe med yxhugg i hufvudet öfverfallen af en mordlysten, hämdgirig dräng, och vid uppvaknandet dagen derpå blott trodde sig lida af »kopparslagare», han egde följaktligen »det bästa hufvudet på sin tid», säger Blanche, denne D'Allot hette i verkligheten *D. A. Arlin.* Berättelsen om mordförsöket stödjer sig på fakta. Ett par studentkamrater, Brändström och Forssell, som äfven gästade hos patronen och sökte fasttaga mördaren, blefvo ock illa tilltygade af yxhugg. Arlin dog som komminister 1874.

Bryggardrängen Jonsson, hvilken af Blanche, med hans kända harm mot alla barbariska straff, framhålles som »ett offer för husagan», enär samme Jonsson hämnas på sin husbonde för mångtaliga käppslängar genom att kasta honom i ett fyldt bryggkar, denne Jonsson hette *Karl Pehrsson.* Husbondens namn var *Vertmüller,* en för öfrigt högt aktad medborgare.

Den i berättelsen »Lurendrejaren» förekommande grosshandlaren och balkavaljeren m. m., Ö., som efter ett misslyckadt smugglingsförsök måste rymma till Amerika, hette *Henrik Österman;* och i slutet af år 1849 stupade han på väg till Kalifornien i ett handgemäng med indianer.

Den sköna koketten, enkan efter »baron» *Rothstein,*

Digitized by Google

hon, som förvred hufvudet på det lefnadsglada Stockholm, hette verkligen Rothstein, om hennes man också ej var »baron», som Blanche uppgifver. Hon var en äfventyrerska af första rang; reste härifrån till Ryssland och drunknade slutligen under en svår storm i Svarta hafvet 1839 *. Hon är äfven framstäld i C. D. Arf-

* Om denna person lemnade derimot sedermera — Aug. 1833 — en svensk dame i Paris följande pikanta notiser:

»Jag tager mig friheten att helsa från en för någon del af den svenska allmänheten känd, mycket gammal bekant, som Nisse en gång — rigtigt nog efter andras, deribland *August Blanches* auktoritet — tagit lifvet utaf.

Personen i fråga är ingen annan än *la belle inconnue,* den vackra *madame de Rothstein,* som på 1830-talet var i Stockholm och förvred hufvudet på hela verlden. Af hennes gamla beundrare: »Baron Slusk» (M.), »Djurgårdsskojarn» (R.), »Kammarjunkaren» (W.), »Unga Enklingen» (G.) och hvad de allt heta, som uppräknas i »Spionen i den förnäma verlden», är väl knappt någon enda vid lif, men bland »folket, som trängdes på Slätten omkring hennes ekipage», torde ännu en och annan komma ihåg den berömda skönheten. Några år efteråt skrefs det i tidningarna, att hon hade drunknat i Svarta hafvet. Blanche skref i »Freja» en nekrolog öfver henne, hvilken citerades i Söndags-Nisse för den 17 Juli 1881.

Det skall säkert roa författaren till »Förbiskymtande Skuggor» att erfara, att madame de Rothstein ännu lefver och vistas i Paris, hvarest hon till på köpet hvarje qvartal lyfter en liten underhållssumma å Svenska Konsulatet. Hon bor i Passy och är i denna fredliga stadsdel mycket känd under benämningen »Grefvinnan» rätt och slätt.

Man kan ännu se spåren af den berömda skönheten; men om denna försvunnit, så har koketteriet stannat qvar! Gumman eger ännu vackra fötter och älskar att visa dem; hon är en af krinolinens sista dyrkare i vårt tidehvarf och söker med dess rundning ersätta de brister, som åldern vållat; den svarta sidenklädningen faller med anspråk på elegans under sjalen eller den korta kappan, och hufvudet uppbär en hatt med långt framskjutande skärm och en hel lund af *blå* och *gula* blommar — må

Digitized by Google

wedssons pjes: »Spionen i den förnäma verlden», och i Jacobi Filii satiriska småskrifter från den tiden.

Denne Jacobi filius, folkskalden, hvars cyniska uppträdande »En trefaldighetsnatt vid Uggleviken» och affekterade sätt att improvisera Blanche så mästerligt skildrar, lefver ännu i Brasilien*. Han blef student i Lund 1824; född jude döptes han som student i Lunds domkyrka under särdeles högtidliga ceremonier. Men 1828 relegerades han från universitetet och kunde sedan aldrig här i Sverge resa sig från ståndpunkten af »ett förloradt geni».

Så äfven i sina dramatiska arbeten hemtade Blanche flera af sina typer ur stockholmslifvet. Källarmästaren Propp, som, enligt hvad jag nyss nämde, återgafs af Jean Högqvist i »Positivhataren», var en trogen kopia af en källarmästare *Norgren*, som hade sitt Bacchi tempel vid Drottninggatan, der han sprang mellan disken och borden klädd i blått förkläde och — olik alla andra källarmästare — fräste som en katt, om kunden i hans tycke reqvirerade en sup eller ett glas punsch för mycket. Högqvists framställning af detta original lär ha varit af den mest komiska effekt.

---

hända en hyllning åt det land, der hon i sin ungdoms dagar var så uppburen! Kinderna ha ännu sina rosor, låt vara artificiella, och öfver pannan nedfaller en rad af små *frisottes*, äfven de konstgjorda, fruktar jag. Hon går nästan alltid ensam; men det är ej svårt att komma i samtal med henne, och hon talar då gerna om alla de förnäma beundrare, hon haft i sina dagar, bland hvilka både prinsar och kungar figurera. Hon låter till och med förstå, att hon ännu har lika höga relationer, och att mer än en europeisk furste lyssnar till hennes råd.

H. A—n.»

* Han har sedermera efter många skiftande öden aflidit.
Red. af S.-N.

Digitized by Google

Efter »Positivhataren» följde tätt det ena dramatiska arbetet efter det andra. 1843 uppfördes »En trappa upp och på nedra botten», denna satiriska parallel mellan s. k. bättre och sämre folk, och der i den roliga kupletten:

O, att en korp från himlen hög
till oss uti vår jemmer flög
och gaf oss arma gratis — alltväl,
en sill och en potatis —
ni förstår mig väl,

publiken får göra första bekantskapen med en visrefräng, som sedan lekt på tusentals läppar och blifvit hrr tillfällighetspoeter till ena hjelp vid mången svår födslovånda.

Under loppet af 10 år skref Blanche sina flesta teaterstycken, till ett antal af närmare 40, hvaraf minst hälften för Nya-, eller som den under Stjernströms direktörsskap kallades, Mindre teatern. Under somrarne fournerade han Djurgårdsteatern med pjeser. Och på hvartdera stället hade han en snillrik artist gifven för hufvudrollen, i staden *Stjernström,* i den välbekanta röda Djurgårdsladan *Fredrik Deland* *. Efter dessa utmärkta förmågors skaplynnen formade Blanche sina lustspelshjeltar, och huru Stjernström och Deland gåfvo dem kött och blod, derom kunna vi litet hvar vitna, med försäkran, att om än skaparne gå hädan, skola dock en *Bläckstadius, Job Kurk, Sjövall, Dardanell, Filman, Kolare-Knut*, *Bautastenius* och *Konjander* med den sanna humorns hela apparat fortlefva i traditionen, slägte till slägte.

Magister Bläckstadius lär ej heller saknat sin förebild. Det var alls ingen fantasibild, denne skolfux med

---

*) Hr F. Deland, »den snälle gubben», var vid festen närvarande, frisk, liflig och angenäm under samtal om gamla minnen.
Red. af S.-N.

Digitized by Google

sitt ständigt återkommande »alldeles, alldeles», »ingalunda, ingalunda». Ännu i dag saknas ej magistrar, som nyttja varmare paraplyn om vintern än om sommaren och som i distraktion kunna blanda hop halmstadslax och fortepiano.

Hvem har ej någonstädes i lifvet påträffat en om Amerikas guld och gröna skogar pläderande Job Kurk, om han också ej förmått inbilla oss, att boskapen på andra sidan Atlanten äter färsk spenat med ägg i?

Behöfva vi väl gå långt för att törna imot en lullande Konjander, som gerna tycker om småbarn hos andra, men inte hemma hos sig sjelf. Operakällaren och dess kunder må förändras, men nobisgubben lefver, så länge af de tre sakerna konjak, socker och vatten kan göras tuting.

Hvad är väl Filman, som vandrar kring landsvägen »lärd i sitt yrke», annat än urbilden för alla de mera eller mindre lustiga teatergesäller, som vi yngre skribenter tillyxat? Man talar om, att det är otacksamt att koka soppa på en spik, men på Blanches smedsgesäll har det länge lönat sig.

Bautastenius, den djupsinnige fornforskaren, har man velat betrakta som en karrikatyr; men verkliga lifvet vimlar ju af karrikatyrer. Hvad Bautastenius år 1946 skådar allt för märkvärdigheter på Riddarhustorget förefaller kanske också karrikeradt. Men hvem vågar med visshet påstå, att inte verlden kan bli vitne till flygande kineser och dito vestgötar och att ej Riddarhuset skulle kunna förvandlas till en matkokningsanstalt?

Och teaterdirektören Sjövall sedan! Hur många medbröder har ej han i lifvet, många som icke blott kört sönder månen med Thespiskärran, så att bitarne knapt kunna skarfvas i hop till en halfmåne, utan till och med

Digitized by Google

kört så djupt ner i dyn, att Vimmerby teaterdirektion skulle rynka på näsan och tillbomma tempelportarne.

Ja, alla dessa typer i Blanches dramatiska arbeten utgöra ett galleri af komiska samtida, stundom målade med bred pensel, men ej ett ögonblick saknande den svenska koloriten.

Och det språk de föra är visserligen ej cirkladt, akademiskt, det är tvärt om hvardagsmenniskans naturliga tal, men hvarje replik är ett snillets fyrverkeri, som smattrar och tjusar. Ibland slår kanske en raketstång ner och snuddar vid en eller annan liktorn, den som känner sig träffad, ömmar måhända för ögonblicket, men inte dör han deraf.

Jag nämde Sjövall, hufvudfiguren i »Ett resande teatersällskap». Samma pjes uppfördes under namn af »En tragedi i Vimmerby» första gången å Kungliga stora teatern den 17 Maj 1848. Men denna första gång vardt på denna förnäma scen den enda. Stycket uthvisslades nämligen — en uppmärksamhet, som, mig veterligen, sedan aldrig i Sverges hufvudstad egnats något dramatiskt opus. Att Blanche med sitt känsliga sinne ej gick alldeles oberörd af missödet, är naturligt, synnerligast som skarpa omdömen i pressen ej heller saknades och välvilliga qvickhufvuden till och med i tryck kallade allt hvad Blanche skrifvit med det gemensamma, mindre fina epitetet *Blanchesmörja*.

Men han repade snart mod igen; pennan hvilade ej; hvad Blanche möjligen förlorade i popularitet ena gången, tog han dubbelt igen den andra. Efter ett par år uppfördes »Ett resande teatersällskap», delvis omarbetadt, på andra stockholmsteatrar och gjorde genom sin från början till slut qvicka dialog stormande lycka. De som förut hvisslat, applåderade nu som värst, om ock till en

Digitized by Google

början på spe. »Visst kommer man någon gång fram genom sina vänners bistånd», säger Blanche i någon af sina älskliga berättelser, »men aldrig kommer man så långt som då man bäres på sina fienders axlar». Ja, innan han dog hade han tillfredsställelsen att se sina »Komedianter» framträda åter på en *kunglig* scen, f. d. Mindre, numera Dramatiska teatern, der äfven, märkvärdigt nog, men de styrande till heder, »majestätsförbrytaren» Lindebergs porträtt orubbadt qvarsitter se'n förre egarens tid.

För friheten i dess vackraste betydelse klappade August Blanches hjerta ända till sista stunden. Våld, väld, tyranni i alla former egnade han ett glödande hat och gaf också luft deråt, när så var behöfligt. Det är då klart, att folkbefriaren, dalahjelten Engelbrekt och dennes tragiska slut skulle blifva ett kärt ämne för Blanches dramatiska penna, och han löste också sin uppgift på ett värdigt sätt. Som ett helgjutet konstverk har skådespelet »Engelbrekt och hans dalkarlar» väl aldrig vunnit erkännande. Men det är ett storartadt uttryck af nordisk kraft och nordiskt allvar, ett stycke romantiserad svensk historia, der hvarje rad andas författarens fosterlandskärlek, en hjertevarm vädjan till hvarje svensk man och qvinna, hög och låg, gammal och ung att aldrig böja sig under förtryckets ok.

En väldigare tolk af den store folkhjelten än Georg Dahlqvist i dennes glansperiod kunde skalden ej heller önska sig. Vi ha hört Dahlqvist i tredje akten kalla dalkarlarne till vapen. »Så kom då, Dalarnes folk! I riddersmän i vadmalsrockar och utan annat guld än hjertats oskuld och andra anor än de rena seder, som gått i arf från fordom och till nu! — — Så kommen, störten fram med era strömmars kraft! — I edra vågor slu-

Digitized by Google

ken upp hvart bålverk, som förtrycket rest! Och när I stormat ut, så lemnen qvar på fosterjorden en skörd af frihet och af sjelfbestånd, som inga framtidsstormar skola härja!»

De orden, framsagda med Dahlqvists mäktiga stämma och egendomliga tonfall, verkade med elektrisk kraft hos åhörarne; och när han gick ut från scenen, utbröt en bifallsåska, som skakade teatersalongens grundvalar....

August Blanche var äfven musikalisk. Bondfolkets kör i sista akten af »Engelbrekt», den som börjar med orden »Hå, hå, hvad himmelen är grå», har Blanche sjelf komponerat. Så ock melodier till några kupletter, som han gerna och med mycken talang föredrog vid pianot i enskilda vänkretsen.

Hans musikaliska gåfvor skulle kommit honom särdeles väl till pass vid öfversättningarna af operatexter. Sådana verkstälde han likväl blott ett par, men den ena af dem, »Zigenerskan», i 4 akter och med musik af Balfe, gafs ej mindre än 20 gånger på ett år å kungliga operan.

Blanche grundlade icke blott det nyare svenska lustspelet, han införde äfven på svensk scen en annan branche af teaterliteratur, nämligen de s. k. nyårspjeserna, hvilka sedermera blifvit så en vogue. Väl hade ett par försök i den vägen gjorts förut, men utan egentlig framgång. Blanches första nyårsrevy hette 1844—1845. Denna åtföljdes sedan af flera kamrater, som han dels ensam, dels i bolag med Bjursten och andra, levererade till olika teatrar. De utmärka sig alla för fyndiga kupletter, om än intrigens tråd är temligen hårfin.

Så, under vexlande med- och motgångar, de förra dock öfvervägande, fortgick Blanches teaterperiod till slutet af 1850-talet, hvarefter hans material för bräderna, som föreställa verlden, tycktes vara upprymdt. Genom

Digitized by Google

sin verksamhet som dramatisk författare hade han imellertid icke blott ryckt upp skådespelare och publik ur en hotande domning, utan äfven visat vägen för efterföljare inom diktens verld och påpekat rika grufvor af godt lynne inom folkklasser, som förr ansetts för profana för att framställas å tiljan.

Sjelf luttrad under färden genom kritikens bränningar, hade han alltid ett uppmuntrande ord, vare sig enskildt eller offentligt, åt yngre, hvilka med friskt courage sökte följa honom i spåren. Men ännu står han ouppnådd. Och dertill medverka flera hos honom förenade egenskaper. Skalden utträngde ej menniskan. Fantasien ringaktade ej verkligheten. Ja, »hvem kan afgöra», säger en af hans biografer, »om det blott var det vittra snillets lyckliga ingifvelse, som förde lustspelsförfattaren till de rika malmfyndigheterna i det svenska folklifvet, eller om ej snarare slagrutan, som ledde upptäckarens fjät, låg i det varma hjertats folkliga sinnelag?»

Ehuru under de senaste två årtiondena upptagen dels af annan författareverksamhet, dels af medborgerliga och politiska värf, glömde Blanche aldrig sin gamla kärlek till teatern. Vi minnas till exempel från sista året han lefde hans lysande försvar för k. teaterns anslag, som man ville indraga vid 1868 års riksdag. Sparsamhetsifrarne hängde sig fast vid den osedliga repertoaren, på hvilken bland annat befann sig »Sköna Helena». Vore jag kunglig ceremonimästare, sade Blanche ironiskt, skulle jag fördöma dessa pjeser på den grund, att de förlöjliga *hofceremonielet;* men nu har k. teaterdirektionen handlat fördomsfritt, och det är något jag tycker om. »Men det finnes något annat», fortsatte han, »som jag vida mer fruktar för, och det är den flacka anständigheten, som, ehuru bekämpad af store tänkare och skal-

Digitized by Google

der, likväl alltmera synes blifva rådande, och för hvilken Bellman, vårt lands stolthet, om han stode upp i dag, skulle ohjelpligen falla.»

»Och om operan stänges», slutade han sitt anförande, »måste ju en hel mängd familjer, som egnat sitt lif åt henne, ställas på bar backe. Det är icke många sujetter, som äta guld och dricka perlor. Flertalets lott är icke afundsvärd. Kort är den dramatiska konstnärens blomstringsdag och mulnare än de flestas hans afton.»

Här var det åter talarens varma hjerta, som gjorde sig gällande. Han hade under sitt teaterlif blickat tillräckligt djupt bakom kulisserna för att kunna skilja på bladgull och det som kan myntas. Han hade sjelf varit så godt som kamrat med skådespelaren; ty »tager *han* ena stunden brorslotten i det bifall, som är *författarens förtjenst,* blir han den andra lika lätt första *offret* för författarens *synder.*»

Ja, *dramaturgen* Blanche och de svenska typer, han för scenen skapat, skola gå till efterverlden; men äfven minnet af *teatervännen* Blanche skall lefva i kär hågkomst, icke minst der, hvarest — för att begagna en bild af honom sjelf — lyckans hjul ofta nog trillar ned genom falluckorna och friden sveder sina vingar på rampen.

Frans Hodell.

Digitized by Google

Giftas.

— Du älskar Axel, säger du. Men vet du, hvilka förfärliga bekymmer det medföljer att gifta sig?

— Nej, snälla pappa; men jag rigtigt längtar efter dem.

Digitized by Google

I simskolan.

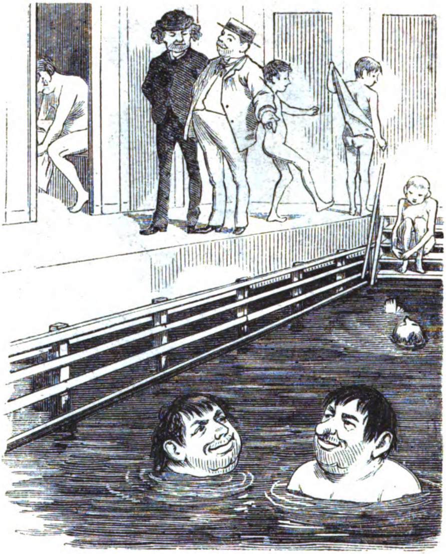

— De der ä' bestämdt ett par aktörer. Den ene går visst i »komiska gubbar».

— Och den andre måtte yara »*père noble*». Kan just undra, hvar de ä' engagerade.

Digitized by Google

— Nej, si på tusan!
— Vi ha misstagit oss om deras *genre*.

Digitized by Google

Hell vårt land!

Af gamla snacket intet jag behöfver,
af fraserna från fordom ej ett grand
att känna mig så stolt och lycklig öfver,
att kunna älska dig så högt, vårt land.

För mig är nästan allt, man har beskrifvit
och har besjungit såsom högt och stort,
blott skam och brott, som falska namn man gifvit,
blott våldsverk, som till hjeltedåd man gjort.

Jag blyges, när jag mins allt blod, som runnit,
oskyldigt blod, som ännu högt från jord
hörs ropa, alla hemmena, som brunnit
och sköflats utaf djurisk röfvarhord.

Och qvinnorna, som skändats — svarta minnen!
Och detta allt, det kallas stort och svenskt
och tröskas in i veka barnasinnen,
att slägtet skall bli ädelt, fosterländskt!

Digitized by Google

Med harm och sorg och smärta bort jag rifver
ur den historia, som man pilten bar,
hvart enda blad, som något »stort» beskrifver,
tills ej en bit af »storheten» fins qvar.

Men heller intet, som mig nödgar bära
en skammens rodnad, för att svensk jag är,
ty jag har ingen del uti den »ära»,
som egoismens falska färger bär!

För mig är hela jorden blott **ett** *rike,*
der kärleken är drottning, rätten kung,
der ingen kränker, utan älskar like,
om rik, om fattig, gammal eller ung,

ett rike, der i fredlig, trofast täflan
man sträfvar blott att hålla upp hvarann'
och der ej finnes någon annan äflan
än göra, hvad man bäst förstår och kan.

* * *

Men ändock, gamla Svea, hvad du knutit
med starka band mitt hjerta fast vid dig,
hur oupplösligt fast och varmt du slutit
i dina trogna modersarmar mig!

Uti ditt skygd han står den lilla koja,
der piltens hjerta första slagen slog,
uti din arsenal, den usla boja,
som lögnen smidde, men jag aldrig tog!

Digitized by Google

Vid dig är fästadt hvarje vänligt minne
från barndomstider till den dag, som är,
hvart solvarmt hopp, som ger åt själ och sinne
förvissning om, att **framåt** *färden bär.*

För mig du står som en af dem, som vilja
för frihet, ljus och sanning slå sitt slag,
som slagget vill från ädla guldet skilja
och stå bland segrarne på segerns dag.

Se derför intet, intet jag behöfver
af gammalt snack, som gör dig låg, ej stor,
att känna mig så stolt och lycklig öfver,
att älska dig så högt, du gamla mor!

Saxon.

Digitized by Google

På sned.

(Upsalasilhuett.)

»Hjelper inte en toddy, så är det döden», var hans ordspråk. Men han sade det alltid med skämtsam ton och ett jovialiskt skratt, som kom kamraterna att le deråt. Han var hvarken gammal eller ung den tiden, hvarken senior eller junior, bara recentior. Han hade nyligen på Polacksbacken utan ansträngning utkämpat sin beväringsexercis, sökt stampa i takt med fanjunkarn farbror v. L:s egendomliga rytm, ätit styfva frukostar i Botaniska trädgården och vördnadsfullt dervid gjort honnör för den ungdomlige gubben Sved, en och annan gång klifvit i trädet och sjungit en visa, fastän han ej var »spöis» ex professo, på nachspielen under dundrande applåder trallat »En gång jag var kär i en tärna», deklamerat Niagara och Lotta Svärd samt hoppat kråka nationssalen rundt. I sitt minne hade han dagligen inregistrerat rek-listan i det lilla posthuset vid Öfre Slottsgatan, föredragit att äta på källare i stället för på mathål och idkat sina studier vid Fågelsången, i närheten af Asgård och Flustret, fastän han var filosof.

Hans hufvudämne var latin, och han hade af professor Pettersson utan tvekan fått sitt *non sine* i skrif-

Digitized by Google

ningen och nu lefde han på detta *non sine* så godt han kunde, men säkert är att ej var detta hans lif en sinekur. Huru många filare skref han ej igenom på de beryktade »folknöjena» på Kuggis, der salig kursor Bergholm i kutryggig gestalt, urblekt vinteröfverrock, händerna vetenskapligt korslagda på ryggen och den framskjutande nässpetsen med en tårkristall i, vankade af och an som en professor och kornade på fysionomierna af dem som skrefvo »pro gradu» och dem »pro philu», som han sjelf med sina kråkfötter hallstämplat på den svarta taflan.

Vid dessa högtidsstunder mådde han som perla i guld, och många sågo förtroendefullt ner till honom, der han satt med sitt porterglas och bara skref latin. Kursor och han nickade vänligt åt hvarandra och den förre tyckte i sin okunnighet synd om honom och trodde, att han inte var någon latinare alls, eftersom han så der regelbundet återkom vid hvarje skrifning. Men detta blott stärkte vänskapsbandet dem emellan och hade till följd, att han sjelf fick bestämma den plats, der han ville sitta. Och när han så gick sin väg och bockade sig för den vakthafvande docenten utan att framlemna något skriptum, ruskade kursor medlidsamt på hufvudet och såg ut som om han tänkte:

— Skada på yngling. Så nitisk. Det blir väl ingen annan råd än att jag får stöta på Pettersson och Häggström nästa gång, så att de ej krångla in ämnena för mycket. Han är ju i rappet som barn i huset här och på det sättet kan han bli kuggad på hela sin framtid.

Ja, nog blef han kuggad på sin framtid, men inte var det Kuggis' fel. Nej, det var just det der »toddymartyrskapet».

Distingen och höstmarknaden men i synnerhet den

Digitized by Google

förra voro kärkomna perioder i hans missriktade lif. Då kände han en flägt af de oskyldiga skolpojksåren, glömde toddyn, kände sig lifvad och skojfrisk utan alkohol, och hade sin förnöjelse, då han från »himmelriket» * kunde som en förlorad ängel skratta sig förderfvad åt de genomklunsiga rofvor, dem Uplands- och Helsingebönderna ofrivilligt och bastant satte i den grop, han natten före marknaden urhålkat och glanskispolerat. Åmbaren och träslefvarne flögo som raketstänger, när landtmannen, brådtom som de alltid ha i en stad, satsade stjerten i gropen och benen i vädret. Den kö studenterna bildat ända upp till torget för att åskåda detta frispektakel skrattade lika ohejdadt som »fällknifven» ** krökte ryggen för den hvita mössan och bockade sig för sina 75-öres »garibalditvålar» ***.

Ja, det var stor synd på karl, ty han hade godt hufvud och framtiden öppen för sig, om han velat arbeta. Men nu led han af sjelfförderfvad magkatarr, fastän han såg frisk ut. Kamraterna trifdes med honom, ty han var så rolig och frispråkig, men han viggade från höger och venster och det var dumt af honom, accepterade vexlar och det var ännu dummare, omsatte och skötte de rörliga affärerna på studiernas bekostnad och det var det allra dummaste.

Så fick han en vacker dag se sitt namn spikadt på listan i posthuset.

— Hva fåglarne nu, tänkte han, drömmer jag eller är jag vaken?

Jo, bevars, han var fullt vaken och mottog reket af nationsvaktmästaren. Men han började se så besynnerlig

* Ett enskildt rum på schweizeriet Taddis.
** En galanterihandlare.
*** Ett spel ostämplade kort.

Digitized by Google

och nervös ut, då han fick brefvet i hand. De svarta kanterna på kuvertet och det svarta lacket med moderns initialer i sågo så allvarsamt på honom, så att han blef försagd och kamraterna drogo sig undan. Han var rädd för att bryta sigillet, fastän han visste att det inneslöt jordiska skatter. Men hvad betydde de i detta ögonblick, då han fruktade sig hafva förlorat den himmelska skatt, som burit honom vid sitt hjerta, vyssjat honom till ro i oskuldens dagar, hulpit, förlåtit och öfversett med hans fel och till sista andedraget velat värma honom med sin kärlek. Vid sådana känslor blir äfven den lättsinnige bonvivanten, den kalle egoisten, den krasse materialisten och den egenkäre ateisten barn på nytt och minnas med saknad de bekymmerslösa dagar, då de lade hufvudet i sin moders knä och blickade upp till henne som till sitt lifs skyddsängel. Han öppnade brefvet, bleknade och läste sorgeposten. De inlagda respengarne föllo till marken och skulle blåst bort med vinden, såvida ej kamraterna uppsamlat dem åt honom. Han tog dem automatiskt och stoppade dem likgiltigt i västfickan, under det han kramade brefvet. Ingen störde honom och han gick åt Slottsbacken till och var snart utom synhåll.

Hvart tog han vägen? Det talte han inte gerna om, ty när han återkom på qvällen, sökte han ensamheten och gick in till gamla Malla på Fœnix, der det var tyst och stilla, satte sitt ordspråk i pluralisform och lättade på respengarne, så att någon hemresa blef det ej af. En gång bekände han dock för mig, att han i sträck-marsch gått landsvägen fram till Flottsund, vätt ner näsduken och kavajarmarne ej med svett utan med tårar, tittat efter om granträden höllo att bära en sådan stackare som han, men förmodligen funnit dem för svaga,

Digitized by Google

och då fattat ett beslut, att börja ett nytt och verksamt lif, och så gått att dricka toddy på Fœnix.

Der dränkte han sorgen till dess mödernearfvet var förspildt, och så flyttade han till Rackarnäbben för att på allvar läsa på graden, som skulle tagas senast vid jubelfesten, innan den förbaskade nya kandidaten blef lag. Han läste, som man trodde, Pütz, nyare tidens historia i kort sammandrag och tarflig öfversättning. Saken var den, att han somnade och vaknade vid den lektyrn, ty samma sida n:r 13 låg alltid uppslagen på nattduksbordet. Gumman, som han hyrde af och som välvilligt ombonade honom, märkte slutligen dagligen det olyckliga sidnumret och vågade en farhåga om att kandidaten var lat och att detta ej gick i längden. Då blef han arg, flyttade med obetald hyra, kinesade hos gröna landsmän och fick slutligen nationen med dess inspektor i spetsen för ett banklån, hvarpå han skuddade stoftet af sina fötter.

Hos en köpman fick han på gamla dar en informatorsplats, den han förmodligen skötte bra, eftersom köpmannen erbjöd honom anställning på sitt kontor. Men då skimrade jubelfesten för honom, och i sjubbskinnspels och späckad plånbok reste han åter till ungdomens stad, fastän han bar silfver i håren.

Jubelfesten firades med pomp och ståt. En tid derefter lästes en notis i tidningarna om en som var trött vid lifvet och på ett hotell med en revolver expedierat sig till en annan verld.

Det var den gamle festhudiken, som funnit toddyns vanmakt.

* * *

Digitized by Google

Måhända någon igenkänner konturerna af denna mörka skiss. Säkert är att den är lärorik och varnande för det unga Sverge, som reser till akademien på jernväg. Festhudiken for derifrån på en annan »hjernväg» — och Gud bevare oss från att hans exempel smittade! Njut, men glöm ej bort att måttlig vara!

Mox.

Digitized by Google

Qvinnogunstlingen.

Från danssal'n man samlats i värdens salong
att lyss till en fröken, som sjunger en sång
utur »Carmen».
Från damernas led löper plötsligt ett »ah» . . .!
In träder en gentleman med chapeau-bas
under armen.
I ungmöars ögon det blixtrar febrilt,
men han, som nyss kom, tycks ta' saken trankilt.

Digitized by Google

Då nog man besett honom sjelf och hans frack
och se'n han, då sången är slut, sändt ett tack
till Gud fader,
han, *balhjelten (skulle man vågat det tro!),*
tar plats vid ett spelbord, för att uti ro
dra en spader.
Men spejande rundt far hans blick då och då,
liksom det var något han väntade på.

Ej länge behöfver han vänta så der —
snart bordet belägras af damernas här,
som hörs ropa:

Digitized by Google

*»seså, bort med korten, deri gör ni bäst,
vi mot eder spellusta göra protest
allihopa.»
Han reser sig, småler med utsökt behag,
och suckar: »nåväl då, er vilja . . . min lag . . .»*

*Och damerna lyss till hans prat med passion,
som aldrig en mer genialisk person
man fått råka.
Ibland deras solfjädrar få lite' brådt,
ty det, som han säger, hör mest till det smått
equivoqua.
Och flickorna tänka, då hyn färgas skär:
»o himmel, om mamma fick höra det här!»*

*Vid aftonens baldrottning ned han sig slår:
»den kommande dansen blir min; ni ej får
protestera.»
»Jag re'n lofvat bort den», så är hennes svar.
»Nåväl — då ej annan utväg ni har
än — mankera.»
Hon hviskar, i det hon slår ögonen ner:
»min Gud, hvad gör man inte för er.»*

*Hvad tjusning att föras af honom i vals!
Om hon finge välja, hon skulle ej alls
vilja stanna.
Och slutande henne intill sig tätt
med läpparne vågar han röra lätt
hennes panna.
Hon söker att gifva en vredgad blick,
men tänker så tyst: »hvad den karl'n är chic».*

Digitized by Google

Han ses med en ungdomlig fru i tal,
men dyster, som honom all verldens qval
skulle trycka.

Han talar, hur ensam i verlden han går,
och hur blott en verklig kärlek förmår
skänka lycka.
Och smäktande ögon ge hoppfullt svar,
att än kan det nog komma bättre dar.

Han för ingen dam till supén, men i tid
tar plats bredvid en, som stor glädje dervid
tycks förråda.

Digitized by Google

Han påstår, att sparrisen är delikat,
och låter ett ungdomligt våp skaffa mat
åt dem båda.
Han äter, och prisar den lyckan, att vi
ha folk, som tycks skapta, att kypare bli.

När man efter festen är färdig att gå,
han om »lilla frun» är helt ferm till att få
svepa kappan.

Digitized by Google

Hon småler så skälmskt och är mägta förtjust,
han småsvär i smyg, för att det är så ljust
uti trappan.
När slutligt han säger »farväl» — han till svar
får höra ett smekande — »au revoir».

A. V—n.

Digitized by Google

Arfvet.

Jag brukade just ej besvära mina gamla tanter allt för ofta med mina besök. En vacker söndagsmorgon beslöt jag mig dock, efter Gud vet huru långt uppehåll, fullgöra hvad jag ansåg vara ett bland mina ledsammaste göromål; jag klef upp för den smala trätrappan, hvilken ledde till gummornas enkla bostad, klappade helt blygsamt på dörren och insläpptes efter flera försigtiga och ängsliga: »hvem är det, hvad är det?»

Jag otacksamme yngling mottogs som vanligt med glädje och tacksamhet af de stackars gamla mamsellerna, undfägnades med vin och konfekt, och fullproppades med goda saker.

När den af mig bestämda tiden — en timme — utlupit, tog jag ett rörande farväl och ville gå, men bads sitta en stund, då något angeläget skulle meddelas mig. Jag fick då veta, att jag haft en farbror, hvilken som helt ung exporterats till Australien. »Ondt skall med ondt fördrifvas», och antagligen var meningen afkyla hans heta blod i det heta klimatet dernere. Denne far-

Digitized by Google

bror hade imellertid en sparbanksbok, hvars innehåll han ej fått med på vägen, utan för hans räkning fått qvarstå med räntor på räntor. Då nu imellertid åtskilliga år förgått utan att han på minsta vis låtit höra af sig, beslöts, att summan skulle delas mellan hans slägtingar, då man helt naturligt antog, att han ej mera hörde till de lefvandes antal.

På detta vis kom en summa af kronor 103: 75 i mina händer.

När jag glad i hågen med mitt arf i fickan nedkom till Gustaf Adolfs torg för att på den vanliga söndagsmötesplatsen träffa mina vänner, alla muntra och trefliga kurrar, kunde jag ej låta bli meddela dem den glada underrättelsen. Intet var naturligare än att jag dömdes bjuda på festmiddag, en dom, hvilken jag utan några särdeles stora svårigheter underkastade mig.

Middag beställdes på ett af de större utvärdshusen, och att dagen blef glad behöfver jag ej nämna, lika litet vill jag utveckla hvad galenskaper, som, med vår på den tiden i den vägen stora förmåga, anställdes.

Om derimot någon förmåga fans hos mig före middagen att kalkulera huru sakerna skulle ordnas, på det den ursprungliga summan ej skulle öfverskridas, vet jag ej, — men att den i så fall bortdunstat med vinerna är säkert, ty räkningen lyckades vi få upp till kr. 150, jag försäkrar utan någon särdeles stor ansträngning, och säkert ännu mindre från värdshusvärdens sida.

»Kopparslagare» och »bondånger» voro snart öfver och allt var glömdt.

Så gingo 7 à 8 år, då jag en dag kallades upp till min kusin, en äldre, förnuftig affärsman, fördes in på hans privatkontor och fick der till min förvåning klart för mig, det min onkel lefvat upp igen och nu

Digitized by Google

anländt till sitt gamla fosterland, naturligtvis ej såsom den rike onkeln, utan utblottad på allt.

Jag påmindes nu om arfvet, och tillfrågades huruvida jag ej skulle vilja återbetala samma med *räntor,* då denna summa, jemte de af de andra arftagarne uppburna och af dem — förnuftigtvis — orörda slantarne, skulle utgöra hvad min kusin ansåg vara nog för gubben farbror att komma tillbaka till Australien och der sätta upp en liten affär.

Här var naturligtvis intet annat än betala och tiga samt pallra sig i väg, jag försäkrar betydligt mindre glad i hågen än 7 år förut, då jag utfått arfvet och hade festmiddagen ännu i perspektiv.

Så slutade denna arfshistoria, och jag lofvar, att den skall ej göras om på samma vis, ty affären var för dålig.

Knatte.

Digitized by Google

Radikalmedel.

— Om du visste, hvad löjtnant Lejonkula är efterhängsen!

— Vill du bli af med honom?

— Usch, ja!

— Fråga honom då, om han vill gifta sig med dig, och du ska' få se att han försvinner.

Digitized by Google

Sommar-tidsfördrif.

(Minne från Dalarö.)

Hvar morgon uppå slaget **sex**
jag hoppar qvickt ur bädden.
Om vädret hyggligt vara täcks,
jag skyndar ned till redden;
der lossar jag min lätta båt
att fara öfver sundet,
och ankrar utan minsta **faute**
vid kända abborr-grundet.

Än har ej klockan blifvit **sju,**
då slumpen är mig »fläktig» —
i båten sprattlar i ett nu
en abborre så präktig.
Och denna följs af många fler —
ja, stundom hela tjoget —;
när inte det vill nappa mer,
jag »tar in» sänkstens-tåget.

Se'n far jag hem att kaffe få;
det drickes klockan **åtta** —
så mycket »doppa» åtgår då,
att det är ingen måtta.

Digitized by Google

Ty friska luften matlust ger,
om ej man är en »dåser» —
och derför äter jag dessmer,
ju friskare det blåser!

Ett »dolce far niente» se'n
intager mildt mitt sinne;
jag sväfvar uti rymden hän
till »fantasiens tinne».
Det är mitt enda göra, det,
från klockan **nio***-tiden;*
och **litet** *skadar, som man vet,*
*att vara »***litet** *vriden».*

Jag klockan **tio** *färdig är*
att ut och »se på staden»,
och sedan det till Tullbron bär
att skåda lustjaktsraden.
Jag »äter luft» — på Hamlets vis —
»med tomma fraser späckad»;
och uppå denna lätta spis
jag aldrig än blef gäckad.

Vid **elfva***-tiden på visit*
jag plägar mig begifva
och hos en sjönymf, grön och hvit,
en timme jemt fördrifva.
Vi äro vänner, hon och jag;
fast hon är kylig, trollet,
jag varit städs' för henne svag
och lätt förgätit grollet.

Digitized by Google

Att sätta blodet se'n i fart
(idén är ej så galen),
jag promenerar — det är klart —
en stund i »Schweizer-dalen».
Fast klockan nu är öfver **tolf,**
och solen kulminerar,
jag som på ett verandagolf
i svalkan der spatserar.

En tid, som ej försummas får,
är klockan **ett** *på slaget;*
ty ångbåt, som från Stockholm går,
bör komma nu i draget.
Jag träffar ner på bryggan då
en mängd af mina vänner,
och vill jag, kan jag veta få
allt nytt — jag **förut** *känner.*

Se'n slår jag mig i lugnet ner
att läsa uti blade'
om politik och annat mer,
om **döde** *bland »de glade».*
Och vid min middag klockan **tu,**
som är en lämplig timma,
jag äter abborr' minst för sju,
och nog — »får fisken simma».

Tre-*slaget är en ljuflig stund.*
Jag tager min »siesta»
och leker litet med fru Blund,
en timme för det mesta;

Digitized by Google

derefter är till dagens id
jag åter lämplig vorden,
ty nu att visa blir det tid,
att än fins »kraft i norden»!

Och derför ger jag mig i väg,
när klockan slagit **fyra,**
och ställer dristigt mina steg
att kägelbanan hyra.
Der tages sedan ett parti
med några »glada gossar».
Och för att rätt få »piff» deri
jag konjakskorken lossar.

Se'n tömma vi i muntert lag
vår eftermiddags-mocca;
och tiden löper »raska tag»,
när vi kring bordet »skrocka».
Och redan har från klockan **fem**
en timme fått förlida,
då åter jag beger mig hem
att dolda öden bida.

Om hittills jag tillgodosett
min kropp långt mer än själen,
har detta ingalunda skett
till men för »bättre delen»;
jag klockan **sex** *hvar afton plär*
mitt vetande föröka,
och inom »höge andars» sfer
min egen **lyftning** *söka.*

Digitized by Google

När aftonbrisen klockan **sju**
i träden höres susa,
så är det helt naturligt ju,
att sjön sig börjar krusa;
då släpper jag mitt segel ut
och kryssar öfver fjärden,
men denna glädje snart tar slut,
som allting här i verlden.

När **åtta**-*slaget ljudit har,*
om ej jag mig bedrager,
jag med en vän en kall-grogg tar,
som inte är för — svager.
Den nyttig är för mycket smått,
ty sådan lyder lagen:
gör den ej något annat godt,
så gör den godt för — magen.

Nu lider dagen till sitt slut,
och slut är också mödan.
Får jag min mening säga ut,
»jag har gjort rätt för födan»,
som alltid väl serverad står
på bordet klockan **nio.**
Och sist jag nöjd till hvila går
på slaget klockan **tio.**

Onkel Tom.

Digitized by Google

Öfverbevisande.

Direktören. Herre, ni duger inte ett dugg att spela kung!

Sujetten. Eländige mask, på knä!

Direktören. Hvad behagas? Dessa djerfva uttryck ...

Sujetten. Ja, ser ni, så uttrycker sig en kung.

Digitized by Google

Den stora rengöringen.

(Ur en olycklig mans memoarer af *I. N.*)

Vi bo i Kaukasus, en stadsdel, som ej står upptagen på någon karta öfver Stockholm, men som ändå fins der. Dit drager man sig gerna, då kassans ställning gör det önskvärdt att lefva till hälften inkognito, då man har behof af att för verldens ögon dölja sina små förhållanden.

Der uppe i Kaukasus ha vi en lägenhet om $3\,^1/_2$ rum, hvilka i dagligt tal och äfven officielt benämnas: det rigtiga rummet, mörka rummet, lilla rummet och iskällaren. Det senare är det, som här ofvan ganska korrekt betecknas med $^1/_2$. Vid större mottagningar, d. v. s. då det kommer en menniska att helsa på oss, kallas det lilla rummet äfven för »herrns rum». Det sker för höflighetens skull.

Denna lokalbeskrifning, som likväl icke gör anspråk på att vara fullt uttömmande, är nödvändig, för att man rätt må kunna fatta och förstå efterföljande skildring, hvilken vi skola söka att gifva episkt lugn, ehuru vi äro upprörda i vår själs innersta.

När vi beslöto att göra en dygd af nödvändigheten och flytta våra husgudar till Kaukasus, ansåg min hustru

Digitized by Google

konseqvensen fordra, att vi samtidigt ombytte tjenstfolk, hvarvid det på initiativ af mig beslöts att äfven företaga en reduktion, så att jungfrurnas antal inskränktes från två till en och alla hjelpmadamer afskaffades.

Mia skulle gifta sig, hvarför det ej var någon svårighet att bli af med henne. Charlotte hade derimot ingenting imot att stanna qvar. Det hade imellertid desto mer vår ljufva maka, en varelse utrustad med den allra finaste qvinlighet, men hin toge den som ville bestrida henne rätten att bestämma, hvar skåpet skall placeras. Nåväl, hon inlade ett absolut veto, grundadt på hennes slående »overbevisning». Som Aurora — det är min hustru, som heter så — imellertid icke är den som handlar utan att afgifva skäl för sitt handlingssätt, så underrättade hon oss, att Lotten *måste* flytta derför 1:o) att jag (Aurora) *omöjligt* kan gilla hennes sätt att laga skarpsås (när hade vi skarpsås i huset, det skulle jag vilja fråga?), 2:o) att hon har den fula ovanan att gäspa efter kl. 2 på morgonen, hvilket ovilkorligen måste bevisa, att hon är bortskämd och förvekligad, ty en jungfru, som sällan behöfver vara på benen före kl. 6 f. m., bör ingalunda fjeska och låtsas vara sömnig vid en tid på qvällen, då bättre folk minsann ännu äro i full verksamhet i balsalen eller vid supén.

Vi kunde icke annat än skänka erkännande åt vår hustrus argumentering, och så fick Lotten flytta.

Fina blef hennes efterträderska. Både Aurora och jag tyckte mycket om henne redan vid första påseendet. Hon var vid godt hull, så att man inte behöfde befara, att hon under första tiden skulle äta så omenskligt mycket, som hon naturligtvis skulle gjort, i fall hon varit utmärglad och kraftlös. Hon hade ett mycket anständigt, allvarligt, nästan strängt utseende och var icke rigtigt vacker,

Digitized by Google

hvilket gjorde, att Aurora betraktade henne med underbart förtroendefulla ögon.

Nå, det var nu verkligen en i allo utmärkt flicka, flitig, sparsam, höflig, ordentlig, renlig...

Ja, renlighet! Det var hennes kardinaldygd.

När hon varit endast ett par dagar i tjensten, tog hon helt omotiveradt, som det föreföll mig, en promenad genom hela våningen och betraktade dervid golf, fönster, tak, dörrar, panelningar, skåp, bord och stolar med egendomligt lömska blickar, som ingaf mig fruktan för ett attentat af ett eller annat slag. Då inspektionen, som räckte plågsamt länge, var slutad, sade hon helt resolut till min hustru: här måste skuras, kära fru.

Detta yttrades i en ton, som ej tycktes tillåta någon gensägelse.

— Ja, här bör allt skuras, — medgaf Aurora.

Nu är skurning af alla de obehag, för hvilka lifvet utsätta en, nättopp det infamaste, men det är en olycka, som ej alltid kan undvikas och hvari man derför med eller mot sin vilja måste finna sig någon gång.

Jag gjorde derför ingen invändning, utan frågade endast med en suck: när?

— Strax, min vän! — upplyste Aurora med sitt blidaste tonfall.

Resignerad tog jag min rock och hatt och försvann.

När jag efter några timmar, mycket angenämt tillbragta inom parentes sagdt, återvände hem, fann jag, att det var »det rigtiga rummet», som varit föremål för Finas attack. Allt bohaget deri var uppstapladt i lilla rummet, äfven herrns rum benämdt. *Der* fans ingen plats öfver för min anspråkslösa person, som likväl rent fysiskt taget är ganska betydande. Jag fick derför förpassa mig in i »mörka rummet», men det är barnkam-

Digitized by Google

mare, och som samtlige arftagarne till mitt namn och mina skulder ha ovanligt goda lungor samt äro synnerligen lifaktiga af sig, så kan hvarje familjefader förstå, att jag snart fått nog och måste ge mig af ut igen.

Denna dags skurning tog rätt ansenligt på min kassa, hvarför jag var både trött och missmodig, då jag återkom hem. Der möter mig ett budskap, hvars ohygglighet nästan ville qväfva mig: min hustru och Fina hade samrådt och dervid kommit öfverens om, att vi skulle göra det rigtigt fint och trefligt omkring oss; derför skulle det i morgon skuras i lilla rummet och mörka rummet; man hoppades att kunna bli färdig med båda på en dag.

— Jaså, man hoppades det! Men jag... och barnen? — dristade jag mig fråga.

— Barnungarne få i morgon vara inne hos dig, i går var ju du hos dem.

Jag gjorde den dagen en upptäckt, som mycket bekymrade och smärtade mig, då jag vet, hur svårt det skulle bli för de mina, om jag blefve ryckt bort ur deras älskade krets. Jag fann nämligen, hvilket jag förut aldrig anat, att jag har en förstörd mage, utbildadt hjertlidande, klena lungor och starka anlag för neuralgi. Sådant kan bryta modet på en menniska!

I glädjen att göra rent glömdes gifvetvis allt annat; ingenting annat än skurningen medhans, och jag och barnen foro mycket illa. I dag var det ej att tänka på att gå ut.

När det blef qväll och barnen blifvit lössläpta från den arrest, hvari de hållits hos mig, rusade de in till sig, innan golfvet blifvit tort, och en half timme derefter önskade både gumman och jag af hjertat, att antingen vårt äktenskap aldrig blifvit välsignadt med barn eller

Digitized by Google

också, att det icke blifvit skuradt hos dem. Så såg det ut.

Mina lidandes historia är lång, men jag vill fatta mig kort.

Dagen derpå kom ordningen till »iskällaren» och köket.

Litet obehagligt kunde slasket visserligen vara, men man *fick* ju ha snygt omkring sig, menade Aurora, och det kunde hon nog ha rätt i, särskildt i det hon yttrade om slasket. Jag resignerar derför fortfarande, men har snufva, hvilket aldrig varit egnadt att förbättra en menniskas humör. Aurora har också snufva, hvilket gör, att hon trots sin utsökta qvinlighet icke är fullt älskvärd. Det är endast Fina, som är lifvad af ett infernaliskt kurage, som ingifver mig stora farhågor.

På aftonen hade min hustru och hon åter en öfverläggning, hvars resultat omedelbart delgafs mig. Orden föllo sig dervid ungefär så: det kan inte vara verklig glädje att se golfven hvita och glänsande, då solk och dam ligga på dörrpostar och fönsterkarmar; nu var Fina så snäll, så verkligen utmärkt snäll, så man kunde inte annat än vara henne mycket tacksam derför, att erbjuda sig att i morgon företaga en grundlig rengöring, en genomgående, omsorgsfull rengöring. När man så finge allting i ordning omkring sig, så skulle man aldrig komma att sakna den stora dumma våningen, som man lemnat.

— Men *hvar* skall jag hålla hus? — sporde jag med en viss skärpa i tonen och ett fast uttryck i blicken.

— Det ser ut, som du blefve stött, min vän — blef svaret. — Förstår då du lika litet som andra män att värdera husliga dygder och en pligttrogen tjenarinnas uppoffrande nit? För öfrigt ha vi tänkt på dig också, Vi sk'a ordna iskällaren för dig.

Digitized by Google

Iskällaren är en skrubb, afsedd till jungfrukammare, med ett halft fönster utåt en bakgård. Der är så svalt, att när vi velat bereda glace, vi endast behöft sätta massan dit in...

— Jaså, jag skall stufvas in dit. Vill du då aldrig återse mig i lifvet?

Jo, bevars, det ville hon visst, men hvad som var beslutadt, kunde likvisst icke ändras. På samma gång fick jag veta, att till undvikande af för mycket stök följande ordning skulle för framtiden införas: på måndag skuras rigtiga rummet, tisdag lilla rummet, onsdag mörka rummet, torsdag iskällaren, fredag köket och på lördag anställes stor och allmän rafistulering!

Gud, hvilket lif, hvilken framtid!

Nu befinner jag mig verkligen i iskällaren. Man har der stält en soffa på Finas säng; på soffan har man placerat ett nattduksbord och en stol. På stolen sitter jag insvept i ett sängtäcke och skrifver detta.

Aurora får nu säga hvad hon vill.

Digitized by Google

Oppositionens följder.

— **Fick du någon tafla antagen på Konstnärsförbundets utställning?**

— **Nej, ingen enda! Jag tänkte inte på att de otäcka karlarne ä'** ***opponenter*****.**

Digitized by Google

Ur Nisses gamla papper.

Nisse har letat upp ett par af de poem, som *Orvar Odd* på 1840-talet strödde omkring sig med frikostig hand. De finnas ej i hans samlade skrifter. Men de kunna utgöra ett lekande prof på O. O:s förmåga att skapa ovanliga rimslut.

1.

Månskenssvärmeri.

Ej såg jag ett månsken någonsin
så dejligt som det i fredags . . .
Vi gingo i parken, jag och min mö,
och glömde rent det var tédags.

O, hvad det är likväl för en klenod,
ett slikt litet älskligt pyre!
en flicka, som så har sinne för
»le spectacle de la nature!»

I sanning, sällan på Amors krok
man fångar en sådan fisk opp:
vet, att hon tänker som en gud,
och hon talar som en biskop!

Digitized by Google

»Då jag är död — så har hon sagt
bland mycket förtroligt annat, —
och du vet, hvad stetoskopet, min vän,
om min venstra lunga besannat!

Då jag är död, och min tidiga graf
du fuktar med tårebäckar,
jag sitter som ande deruppe kanske
i någon af månens fläckar.

När så jag hvar fjerde vecka är full
och ser öfver Småland deroppe,
skall ömt jag nicka hitner till dig
och till min snälla moppe ...»

Gud, hvad det kan röra ett sådant språk
af läppar älskade, ljufva!
— När in vi kommo, hon tårögd var,
sjelf hade jag litet snufva.

Digitized by Google

2.

Nyåret 1847.

Så är du ock saligen död,
guffader sex och fyrti!
Vi dricka ditt graföl i Suttungsmjöd
med minnets sötsura vört i.

Du var, om man vill, en liten grand
»ennuyeux», som fransmän det kalla;
men sjelfva Homerus ju sof ibland,
*och vi äro ej Btr * alla.*

Du gjorde ock några fula puts,
hvarför du skyldrat i bladen,
men herre Gud, se'n du fått din skjuts,
hvartill tjenar jeremiaden?

Du tog ifrån oss Esaias Tegnér,
det länder dig ej till ära;
du i stället gaf himlen en stjerna mer,
den kunde dock **han** *umbära!*

Du lät om den lilla Krakaus stat
tre herrar kasta tärning,
hvad fick du till lön, herr diplomat,
för denna lysande gerning?

---

* Böttiger.

Digitized by Google

Du var dock kanske, fast smått du stal,
ett ypperligt hufvud i grunden;
synd, att herr Palmblads »bildnings-journal»
du fick först i sista stunden!

Du hade anlag, väl för tre,
och gaf till mycket idéen,
du uppfann bomullskrutet och re-
presentations-komitéen.

Du gaf af romaner från söder och norr
en välsignelse mer än mycken;
du gaf oss en sommar, vacker och torr,
och Malmströms skaldestycken.

Du gaf oss i Schnötzingers kapell
en tröst för vår sjuka potatis.
Den store professor A. Fryxell
har qvintilerat gratis.

Så hvila i fred! Väl icke du var
någon guld-, juvel- och kristall-tid,
dock likagodt! man vet, hvad man **har,**
men hvad man **får,** *— ej alltid:*

Orvar Odd.

Digitized by Google

Hon nöjer sig ej med en enda.

— Hvad tycker kusin Olga om balen?

— Åhjo; men det ä' ondt om stiliga kavaljerer. Det fins högst 3 à 4, som jag skulle villa gifta mig med.

Digitized by Google

Konglig sekter Jesper Vingelins missöden.

(Berättelse ur verkligheten.)

»Det ges verkligen Tycho Brahedagar», utropade här om dagen kongl. sekter Vingelin, då han inne i »Lagerlunden» råkade slå sönder en kaffekopp.

Skrattande åt vännen Vingelins allvarsamma min frågade undertecknad, som jemte några andra lefnadsfriska ungdomar befann sig uti sällskapet, huru Vingelin kunde framkomma med ett så barnsligt påstående, och, uppretad både öfver missödet med kaffekoppen och min fråga, berättade Vingelin såsom bevis för sitt påstående följande historiett, som jag med högvederbörligt tillstånd nu går att utkolportera.

Det var midsommardagen i år... nej vänta, ni måste kanske först få reda på, att Vingelin är slägt med »fru Läders man», som är garfvare och följaktligen bor på Kungsholmen. Att »fru Läders man», ehuru skicklig i yrket, ännu ej förmått bereda skinnet på fru Läders näsa och af sådan orsak tills vidare får dragas med den elaka benämningen »fru Läders man». Att herskapet Läder ega en 18-årig dotter, hvilken lika väl nu, som fordom uti notifikationsbrefven vid hennes födelse, kan kallas välskapad. Att Vingelin är så kär, som en

Digitized by Google

ung man nu för tiden kan vara ,uti »Kungsholmens ros», som han plär kalla fröken Läder. Samt slutligen att herskapet Läder, d. v. s. fru Läder, beslutit att fira midsommardagen på gammaldagssätt med en utfärd i det gröna, och att Vingelin, ehuru han ej är någon gunstling hos frun, tack vare några outredda naturkrafter (Vingelin tror sjelf, att »fru Läders man» lofvat sin äkta hälft en ny schal), blifvit inviterad att deltaga i utfärden.

Det var, som sagdt, midsommardagen i år. Redan tidigt på morgonen väcktes Vingelin af en häftig bultning på dörren. Inte utan en viss tvekan öppnade han en smula på den samma, men hans tvekan var helt och hållet öfverflödig, ty tack vare hans förnumstighet att byta om skräddare, var det nu bara en skräddarpojke, som kom för att lemna hónom hans nya sommarkläder. Pojken, som hade ett helt lass med kläder att bära, aflägsnade sig skyndsamt, och glad som en lärka hastade vännen Jesper att iföra sig sin nya sommarhabit, då, o ve, han till sin stora bestörtning och förvåning upptäckte, att det måtte finnas en ännu magrare karl i Stockholm än han, ty i trots af de mest förtviflade ansträngningar var det honom omöjligt att kunna få plats i kläderna. En tröst kunde visserligen vara, att den, som fått *hans* kläder, också fått *sin* midsommarglädje förstörd, men trösten var klen, och Jespers missöde var och förblef det samma.

Nedstämd till lynnet gick Jesper Vingelin, iklädd sin gamla något urblekta samt helt och hållet obetalda sommarkostym, in till barberaren i hörnet för att låta raka sig, eller rättare, för att gå ännu ett missöde till mötes. Jesper hade nämligen knappast blifvit intvålad, då en musikälskare eller älskarinna i våningen ofvanpå rakstugan spelade upp ouverturen till »Den stumma».

Digitized by Google

Detta var visserligen i och för sig ej något missöde, helst pianot hörbarligen sköttes af öfvade händer, men ett missöde var deremot onekligen, att Jesper ej kunde, trots alla barberarepojkens varningar, hålla hufvudet stilla, utan när pianisten hann till de der verldsbekanta takterna, som ensamma kunnat göra Auber odödlig, nickade till så häftigt, att pojken skar på Jespers haka ett lika vackert kors, som mästaren sjelf dagen förut låtit måla på sin skylt.

Jesper repade upp alla svordomar, han kunde utan till, men blodet strömmade lika fullt från hans haka och stannade först sedan barberarepojken gnidit skråmorna med en alunbit. Förgäfves intalade vännen Jesper sig, att äfven en garfvaredotter kan fästa sig mera vid *sinnet* än vid *skinnet* — hans humör var dock helt och hållet förstördt.

Klockan slog imellertid 9 på morgonen, och Jesper påskyndade derför sina steg. Uti Strömparterren träffade han enligt aftal fru Läder, eskorterad af man, dotter, tre ogifta systrar, en skefbent verkgesäll med hustru och fyra barn, hunden Moppe (fru Läders ögonsten, men för öfrigt en ilsken och surögd kanalje), tre garfvaregesäller och familjen Läders tvenne pigor, de fem sist nämda lastade med allehanda Guds gåfvor, som fru Läder i egen hög person inpackat.

Sedan de vanliga helsningarna utbytts — hvartill kan räknas, att Moppe sin gamla vana trogen grinade och morrade åt Vingelin — gick det lilla honetta sällskapet om bord på ångslupen, som just skulle afgå till Alkärret, och kom *efter en ovanligt lyckosam färd* fram till Djurgården.

Under öfverfarten fördrefs tiden med hvarjehanda prat, och i synnerhet utgjorde Vingelins haka föremål

Digitized by Google

för samtalet. Oaktadt Vingelin, ovanligt nog, denna gång talade sanning rörande tillkomsten af skråmorna, behöll likväl fru Läder sin tro för sig, nämligen att Vingelin qvällen förut varit i slagsmål.

Efter framkomsten till Djurgården begaf sig sällskapet, följande den vackra strandvägen, till Sirishof och slog sig sedan ned uti en skuggrik backe ej långt från Rosendals slott.

Här »i naturens sköte» började sällskapet, den skefbente verkgesällen likvisst undantagen, att springa den vid alla utfärder i det gröna oundvikliga enkleken samt förnöta tiden till middagen så angenämt som möjligt. Vingelin, olycklig som alltid denna dag, skulle just hviska några »kärleksgenomsprängda» ord till »Kungsholmens ros», med hvilken han promenerade omkring, då »Moppe» började nafsa honom i benen.

Hastigt erinrade Vingelin sig, att han i bakfickan hade en liten strut med strösocker, medtagen särskildt för att, i fall af behof, blidka den argsinte Moppe. Att taga fram struten och kasta den till Moppe var ett ögonblicks verk — men att kunna utplåna intrycket och följderna af denna enkla och, jag vågar påstå det, fullkomligt oskyldiga handling, lärer ännu i dag icke hafva fullkomligt lyckats vännen Jesper.

Olyckan ville nämligen, att Jesper, som en vecka förut köpt snus i en strut för att bota sin snufva, nu, kärleksdrucken som han var, i hastigheten råkade få tag uti snusstruten och kastade det genomtorra snuset rakt i Moppes sura ögon.

Fru Läder, som af Moppes vrålande genast lockades till stället och ögonblickligen satte sig in i situationen, höll på att få en dåndimp af vrede och raseri. Vingelin bedyrade naturligtvis sin oskuld och framtog

Digitized by Google

såsom bevis för den samma socker. Detta hade imellertid motsatt verkan imot hvad Vingelin beräknat, ty fru Läder förklarade, att han var en genomelak menniska, som länge närt hat till hennes lilla oförargliga älskling och nu för att draga henne vid näsan och slingra sig undan följderna af sin länge öfverlagda brottsliga gerning framvisade en strut med strösocker. Vingelins sak var nästan förlorad, då han plötsligt räddades af en *deus ex machina,* hvilken uppenbarade sig i form af en stor gulbrun hund.

Under det hela sällskapet varit församladt omkring den olycklige Moppe, hade nämligen den gulbruna hunden närmat sig matkorgarne, och midt under sina omsorger om Moppe upptäckte fru Läders alltid vaksamma öga, att den gulbruna hunden hade något maskopi för sig vid korgarne. Hennes vrede vände sig från Vingelin till den gulbruna hunden, och försedd med sin mans käpp, hvilken hon i förbifarten ryckte till sig, rusade hon på hunden, som ej hann nog fort undan, utan fick mottaga ett par väl applicerade rapp.

Sedan fru Läders vrede sålunda urladdat sig, började hon tänka på middagen. Maten framdukades, och sällskapet lät sig den samma väl smaka. Af ren barmhertighet afstår jag från att närmare beskrifva rätterna, ty denna berättelse skulle möjligen kunna falla i händerna på och blifva läst af någon hungrig medmenniska, under det hon väntade på middagen, och jag vet af egen erfarenhet, hvad det vill säga att under slika omständigheter läsa en utförlig berättelse om en mängd läckra rätter.

På eftermiddagen roade sällskapet sig rätt tappert, och Jesper Vingelins missöden syntes ändtligen vara slut.

Så var dock icke händelsen, ty en af garfvaregesäl-

Digitized by Google

lerne kom genom någon tillfällighet i gräl med ett annat kotteri, som lägrat sig icke långt ifrån våra vänner, och grälet urartade hastigt om icke just lustigt till handgemäng. Vingelin, smått generad öfver uppträdet, skulle försöka att mäkla fred, men lyckades icke bättre, än fredsmäklare i allmånhet bruka.

En stor groflemmad karl tillhörande motpartiet tog vår vän i kragen och kastade honom helt omildt uti ett närbeläget dike. Vingelin skadade sig visserligen ej i fallet, men deremot remnade hans »onämnbara» på ett högst förargligt sätt.

I följd häraf nödgades Vingelin hals öfver hufvud retirera från stridsfältet, och krigslågan flammade nu ännu mera upp.

Efter en kort, men häftig batalj drogo de stridande partierna sig till baka, ömsesidigt tillskrifvande sig segern.

Fru Läder, som endast genom sin dotters böner afhållits från att deltaga uti striden, gaf nu ordres till uppbrott, och sällskapet begaf sig till Alkärret samt derifrån med en ångslup till Strömparterren.

Vingelin, som af en hoflakej vid Rosendal lyckats få låna ett par »onämnbara», hann imellertid ej nog tidigt till baka för att träffa sitt sällskap. Utledsen och förargad öfver alla utståndna vedermödor beslöt han att återvända till staden samt satte äfven sitt beslut i verket.

Just då ångslupen, å hvilken vår olycklige vän var om bord, landat vid Strömparterren, upptäckte han familjen Läder uti folkmängden på stranden, men ej nog härmed, han såg äfven, att familjen fått en i hans tycke öfverflödig tillökning, bestående uti en löjtnant X., som ifrigt understödd af fru Läder länge slagit sina krokar kring »Kungsholmens ros» och nu höll henne under armen.

Utom sig af förbittring funderade Vingelin endast

Digitized by Google

på, huru han så fort som möjligt skulle kunna komma i land. Att han råkade befinna sig uti aktern på ångbåten äfvensom att den samma var fullastad med passagerare, är med afseende å hans genomgående otur knappast behöfligt att nämna.

Vingelin trängdes och knuffades af alla krafter, men kom ej fortare fram för det. Då han ändtligen hunnit till ångpannan, flög en idé i hans egen panna. Han öppnade ånghvisslan och lyckades verkligen genom den allmänna bestörtning och oreda, som det gälla, skärande ljudet åstadkom, hastigt bana sig väg och uppnå terra firma.

Väl på landbacken rusade han in i folkhopen för att upphinna herskapet Läder, men hann ej särdeles långt, förr än han greps af en poliskonstapel, som skyndat efter honom, derför att han vid landstigningen uraktlåtit att till kaptenen aflemna polett.

Nu blef, för att använda Vingelins egna ord, hin håle först rigtigt lös. Kaptenen, som af de andra passagerarne fått veta, att det varit Vingelin, som öppnat ånghvisslan, påstod, att han var en utstuderad bedragare, och poliskonstapeln delade naturligtvis fullkomligt kaptenens mening. Vingelin uppvisade och aflemnade den polett han köpt, men detta lugnade hvarken kaptenen eller rättvisans handtlangare.

Först sedan den senare upptecknat Vingelins namn och bostad, fick han aflägsna sig — men nu var det derimot alldeles för sent för honom att kunna få tag i familjen Läder.

Vingelin, som nu fått nog af missöden, tog sitt parti och gick direkt hem för att söka i Morfei armar glömma de samma.

Vid framkomsten fann han imellertid ej sin dörr-

Digitized by Google

nyckel, emedan han i brådskan råkat qvarglömma den samma hos hoflakejen vid Rosendal. Vingelins städerska var till råga på olyckan ute på en lustresa, och först efter nära en och en half timmes väntan kunde han komma in till sig.

Detta sista missöde hade imellertid det goda med sig, att han hann lugna sig så pass, att han efter sina utståndna motigheter fick sofva lugnt — och det hoppas jag att ni, värdaste läsare, nu äfven skall göra.

Gabinus.

Digitized by Google

Renlighet.

— Tycker ni, att den här knifven ä' ren?
— Ja, bevars! Löjtnant Grönfeldt åt med den nyss, och han hade ingenting att anmärka.

Digitized by Google

Två schackoriginal,

eller "den store Dahlqvist" och "gubben Signifikativus" vid schackbrädet.

(Schack-humoresk af *R. S.*)

Bland de flitigaste besökarne af det forna La Croix's kafé vid bazaren å Norrbro (nu varande »Café du Bazar») och dess lilla schackrum — denna kära samlingsplats för eliten bland Stockholms schackspelare på 1850—70-talen — voro *Georg Dahlqvist,* den store skådespelaren, samt antiqvariske bokhandlaren *Karl Söderman,* båda, såsom bekant är, ifriga dyrkare af de njutningar, schackgudinnan Caïssa skänker sina beundrare. Båda torde få räknas till de numera så sällsynta »originalschackgubbarnes» antal. Båda voro stora kontraster. Söderman alltid lugn, torrolig och skämtande både med sig sjelf och andra, Dahlqvist återigen häftig och uppbrusande, samt oftast, som den förre sade — »ful i munnen». Att derför se dem båda drabba i hop vid schackbrädet, och höra deras s. k. »kommentarier» öfver hvarandras drag, var verkligen ett oblandadt nöje. Absolut tystnad under spelet föreskrifves ju som lag för den sanne schackspelaren. Stum som en fisk bör han sällan upplåta sin mun annat än i termer, som till spelet höra.

Digitized by Google

Men — du gode Gud, hvad det pratades vid deras schackbord. Den af Söderman s. k. »Dahlqvistska ohyflade språklådan», ackompagnerad utaf den förres (som han sjelf kallade den) »purpurtrut», befans hela tiden vara i en oafbruten och munter gång, och åhörarne hade lika roligt åt »Gubben Signifikativus'» tokroligt »hopsmorda», fast något antiqvariskt förlegade »schacktermer», som åt Dahlqvists groft tillyxade och mustigt dräpande repliker.

De goda schackgubbarne föraktade djupt att vid sina schackstrider begagna sig af sådana eteriska vapen som »tystnadens vältalighet» etc. Man må icke föreställa sig att dessa spelare sutto,

Som Egyptens prester, stumma och under tystnad djup
samt väfde uppå tankens fina trådar,
nej — uppå garfvad hud som täta klubbslag föllo
orden många — skarpa — allt hvad tygen höllo.

De yttrade sig också, fult nog, den ene om den andre — »den der karlen — om man ock slår i hjäl honom — kan omöjligt lära sig »hålla käften» under spelet».

En gång hade de båda råkat uti en skarp täflan vid schackbrädet, der Dahlqvist olyckligtvis kom att draga det kortaste strået, ty Söderman satt oupphörligt, som han »så skönt» uttryckte sig och knorfvade* honom.

Efter hvarje af Söderman vunnet parti — vid välförrättad »knorfning» fann denne sig af omständigheterna »absolut piskad»** — såsom han uttryckte sig — att

* En af Södermans original-schacktermer. »Knorfva» = »göra matt».

** Här fann sig Dahlqvist föranlåten helt oskyldigt replikera: »är det endast fråga om att *piska* herrn, så skall jag med *största* nöje utföra detta särdeles angenäma uppdrag» »O, nedriga

Digitized by Google

»på det mest grannlaga sätt i verlden» för sin motspelare »i skarp dager» framhålla sin egen »kända blygsamhet» samt önskade på samma gång och »på samma ytterst grannlaga sätt» få »peka ut» den »uschla mensklighetens svarta afund» öfver hans ständiga »Morphylika» framgångar inom schackverlden, alltsammans närmare »belyst» genom följande stereotypt återkommande fras, hvilken den »*store* Söderman» (som han ibland benämde sig sjelf) alltid använde, då han lyckats besegra någon af sina motspelare, »fastän min kända blygsamhet på det bestämdaste nekar mig att berömma mig sjelf, så torde dock sjelfva afunden icke förneka, att *Söderman* — med tonvigt på *Söderman* — spelar utomordentligt väl» — till hvilken vackra harang han ibland, för omvexlingens skull, bifogade ett litet näpet, eller som han sjelf kallade det, »blygsamt» tillägg, så lydande: »såsom en viss berömd man, — man observere *berömd* med kursiv stil — oftast brukar säga».

Under alla dessa med Södermans »ljufva röst» (så kallade nämligen denne sin af naturen något skrofliga stämma) uttalade åsigter om sina sköna dygder och andra förträffligheter m. m., satt imellertid den store Dahlqvist och öfvade sig i den högre mimiken. Den framstående skådespelarens »minspel» vid detta tillfälle var nämligen föga tilltalande samt bestämdt icke »adladt af konsten», ty åskådarne fingo till sin innerliga fröjd och gamman uti hans ansigte skåda åtskilliga, till bokhandlarens »benägna påseende» framstälda, s. k. »gubbar», eller som man äfven kallar dem — »bondgrin», mycket

barbar», svarade då helt lugnt Söderman, allt under det han dock med en mycket oskuldsfull min passade på tillfälle att »snyta» en bonde — som stod i pris — från motspelaren.

Digitized by Google

fula till sitt utseende samt alla dessutom utvisande det djupaste underskattande af den andres »lysande egenskaper».

Föremålet för denna enkla hyllning, »gubben Signifikativ» sjelf, fann visserligen »gubbarne vara mycket sköna uti anletet att skåda på», men önskade dock på ett »ytterst grannlaga sätt» och med en »mycken mild kritik» endast få göra den lilla anmärkningen, »att Dahlqvists gubbar voro *nästan* lika så vackra, som de han sjelf, i sitt af naturen så fagra anlete, skulle vilja hafva utstälda till dennes förhärligande.»

Hotande molm samlades allt mer och mer på den tragiske skådespelarens höga panna. Att han — såsom den allt jemt tappande parten — icke var fullkomligt belåten att spela en slik underordnad rol i detta s. k. »tillknorfningsdrama», syntes tydligt, och att han i sitt sinne hyste mordiska hämdplaner mot Söderman samt endast lurade på tillfälle att öfvertaga bofvens rol i dramat, kunde man inhemta genom hans fromt uttalade önskan — »att snart komma i tillfälle att få dräpa den f-e lusen» *.

Till Södermans evinnerliga väl kom den andre dock aldrig i den lyckliga ställning att kunna utföra denna sin fula afsigt, ty han blef fortfarande af Söderman — »illa tilltvålad.»

Spelet hade nu fortgått i flera timmar med samma sorgliga resultat — för Dahlqvist. Söderman

---

* Vid detta signifikativa uttryck om sig sjelf fann Söderman — dock på ett grannlaga sätt — sig föranlåten bedja den andre »hålla sin s. k. purpurkäft», hvilket yttrande återigen gaf Dahlqvist tillfälle att, på ett *mindre* grannlaga sätt och med ett mindre vackert språk, förklara sig vilja — »gifva Signifikativ-gubben på syltan!»

Digitized by Google

hade just nyss, och detta väl för tionde gången och till sin innerliga tillfredsställelse, lyckats utföra sitt s. k. »slutknorfdrag» på den förre.

Som en »oeftergiflig pligt» å Södermans sida måste han till följd härutaf å nyo utöfva »det högst smärtsamma uppdraget» att för sin motspelare ännu en gång »peka ut» den »uschla verldens svarta afund», hvilken han utmålade i ohyggligt svarta färger för att desto klarare och som en »snö hvit parallel» mot denna »fula last» komma i tillfälle att särskildt få framhålla sin »kända blygsamhetsdygd», hvilken till följd af alla hans glänsande framgångar just nu, vid detta tillfälle — »lyste i sin fulla och rena glans» m. m., men —

Då tog omsider det lilla tålamod, som naturen begåfvat den store Dahlqvist med, totaliter slut.

Svart i synen af förargelse rusade han upp. Stora gesten exeqverades med knutna näfvar och båda armarne i höjden sträckta, först i riktning mot taket samt sedan mot Södermans, af naturen stora, eller, som man på schackspråket säger — »långt framskjutna (bonde»)-näsa och åtföljdes detta »hotande schackdrag» af följande — med Dahlqvists graflika och vid detta tillfälle af ilska darrande stämma — uttalade deklamation på vers, hvari han lade i dagen sina lika fromma som *varma* sympatier för Södermans innerliga välgång:

»Må alla himlens makter befria mig från herrns fördömda afund,
och måtte f-n med hull och hår er sluka sjelf — uti den svarta
afgrund!»

»Och herrns så kallade kända blygsamhet», tilllade han, »den är, ta mig f-n, ej värd ens två ruttna lingon!»

Digitized by Google

Till ett sådant, relativt taget, verkligen uselt värde, behagade Dahlqvist uppskatta denna Södermans så »ädla dygd», af denne sjelf dock benämd sin »förnämsta kardinaldygd». Det är i sanning med mycket sorgliga känslor vi nödgas konstatera detta högst bedröfliga faktum.

Slutet af historien blef imellertid den, att Söderman, litet stucken, stod upp från schackbordet, gjorde några fåfänga försök att åstadkomma en innerligare förening mellan sina gamla fadermördare och den dertill hörande s. k. nattkappan (hvilka Södermans båda favoritplagg — inom parentes sagdt — besutto precis samma egenskaper som dess egare och Dahlqvist, den nämligen att aldrig vilja hänga rigtigt i hop), bad att få »göra sig oskyldig» * samt att få »drypa af», undskyllande sig med, att hans gamla »*Stafva*» hade sändt ett angeläget bud samt — »*strängeligen förbjudit honom att vidare spela schack med hr Dahlqvist*».

* * *

Södermans "Stafva".

Att tala om Söderman utan att på samma gång nämna hans »Stafva», vore absolut omöjligt, ty dessa båda åter igen hängde lika intimt till hopa som de beryktade siamesiske tvillingarne. I alla Södermans gö-

---

* Söderman uttryckte sig på detta »signifikativa» sätt, då han skulle erlägga liqvid för intagen förtäring m. m.

7

randen och låtanden, så väl i dagliga lifvet, som vid schackbrädet, blandade sig denna mystiska — dock troligen endast i hans egen fantasi till finnandes — högst egendomliga personlighet. Ville han icke spela schack, så påstod han, att »Stafva på det bestämdaste förbjudit honom att sysselsätta sig med dylika själsansträngande göromål»; förlorade han ett parti, så var »Stafva» genast till hands med förebråelser, att han ej följt hennes råd. Till och med som ett slags »schacktrollpacka» — om vi så må uttrycka oss — fungerade den hederliga gamla »Stafva», ty »gubben Signifikativ» upplyste ibland med den »blygsamhet», som man ständigt var van att finna hos honom, att man icke alltid finge tillräkna *honom* »de lysande snilledrag», han gjorde vid schackbrädet — det skulle egentligen hafva varit gumman »Stafva», som uti sin kaffekopp, *om mornarne*, visat honom på dessa »så sköna drag».

Denna s. k. »Stafva» — af Söderman sjelf hänförd till ett slags med obegripliga dygder utrustadt och öfversinnligt skönt varande andeväsende — brukade gubben ibland, när anden föll på honom, experimentera med att hissa upp på någon slags bättre planet, ty, sade han, »hon är alldeles för god att gå och '*traska*' på denna snöda jord.»

Och denna »sköna uppenbarelse» behagade Dahlqvist gement nog smutskasta och på alla sätt chikanera. Ja, det gick så långt, att han påstod, att hon endast vore »en gammal antiqvarisk lumpsäck» och »ful skråpuka»!

Det var ett mycket tarfligt drag detta af Dahlqvist, och gubben Signifikativus fann äfven godt »låta håren af helig fasa resa sig på sin hjessa» samt »känna blygselns skära rodnad färga sina kyska kinder» — som han-

Digitized by Google

»så skönt» uttryckte sig — när han på detta sätt fick höra sin »*Stafva*», henne, som han kallade »sin ideela skönhetstyp» och »ädla huldgudinna», med så grofva »labbar» neddragen i smutsen samt så grymt och verkligen orättvist förtalad.

Digitized by Google

Pelles hämd.

Romantisk kärleksdikt i åtta taflor af *Nemo*.

I Frösunda älskade två med passion.
Och han, det var Pelle, och Karin var hon.

Att Pelle var stolt öfver flickan förstås,
ty fadern var rik som en gyllene gås.

Digitized by Google

Vid kyrkbacken blängde man afundsjukt ock
på Karin med Pelle i herremans-rock.

Men landthandlar Knodd var en farliger man.
I Stockholm han lärt sig att djerft »lägga an».

Digitized by Google

En dag gick herr Knodd ut att jaga i skog;
men till liten Karin en krokväg han tog.

»O, Gud!» — tyckte Karin, — »hvad Knodd ä' toujour!»
Men annat sa' Pelle, der han stod på lur.

Digitized by Google

»Till hämd!» — ropte Pelle med ondskefullt skratt.
Men Knodd hör ett gräfsvin, som grymtar besatt.

Nu skyndade Pelle med hiskliga rop
att Knodd få på hufv'et i gräfsvinets grop.

Digitized by Google

Se'n slog han en stör mellan jägarens ben,
så det var omöjligt för Knodd komma dä'n.

Sens moral:

I Frösunda blir se'n den dagen man spådd,
så snart någon talar om Pelle och Knodd:

gå aldrig att jaga på oloflig mark;
här hänger ditt lif på en käpp och — en spark!

Digitized by Google

En svensk Ulspegel.

Af *Förf. till »Förbiskymtande skuggor»*.

Juldagsmorgonen 1809, då Skara domkyrkas ringe, men icke dess mindre ganska högt betrodde tjenare klockaren — hans namn har ej gått till efterverlden — skulle öppna nämda kyrkas stora ingångsport, fann han ett papper instoppadt i nyckelhålet. Vid hornlyktans matta sken beså̊g han närmare detta papper, hvilket tydligen var skrifvet med någon röd vätska. De första orden voro tillräckliga att förmå klockaren att i ilande fart och med förskräckelsen i hvarje led skynda till stiftets höge styresman, biskop *Weidman*. Denne, uppväckt ur sin söta morgonslummer, kastade en sömnig och förargad blick på det papper, den djupt bugande och ännu af skräck skälfvande klockaren räckte honom. Men äfven biskopen behöfde endast läsa några rader för att blifva fullt vaken. Han befalde klockaren att ögonblickligen skynda till samtlige herrar consistoriales och domkapitlets ledamöter, tillsägande dem att med största möjliga skyndsamhet infinna sig hos biskopen.

Gubbarne, yrvakne äfven de, skyndade sig, den ene efter den andre till biskopsgården, undrande, hvad det

Digitized by Google

hastiga budskapet månde betyda. Kanske antog en eller annan — erinrande sig biskop Weidmans, redan i Schröderheims (ännu bevarade) rekommendationsbref af den 28 September 1788 till Gustaf III vitsordade egenskap att vara »en glad och tolerant prest» — att hans högvördighet hade i sinnet att den heliga morgonen se sina capitulares på en liten julglögg med blå lågor...

Någonting à la blå lågor mötte dem ock.

För de församlade uppläste nämligen biskopen det i kyrkans nyckelhål funna papperet, hvilket befans vara ett med menniskoblod skrifvet förslag till en off- och defensiv allians med — Hin håle, hvilket förslag borde af nämde potentat sjelf ratificeras och utvexlas följande torsdagsnatt. Brefskrifvaren hade försvurit sig mot hvarjehanda förmåner under sin återstående lifstid, bland annat 1 skålpund kaffe i veckan samt 50 riksdaler banko i sin ena sko hvarje torsdagsqväll.

Imellertid hade, på biskopens befallning, klockaren qvarstannat för att inför det extra konsistoriet ordentligen anmäla det fasansfulla fyndet och bevitna skrifvelsens identitet. Fädernes öfverläggning blef allvarsam och långvarig — ty ämnet var ju af ovanlig både art och betydelse — och slöts ej förr än vid middagstid. Under tiden hade folket infunnit sig vid kyrkan, men funnit denna läst. Förgäfves eftersöktes klockaren, hvilken innehade nycklarna. Ingen visste, att han befann sig inför sittande konsistorium, hvilket sysselsatte honom. Och i Skara domkyrka blef således den dagen för Djefvulens skull — messfall!

Konsistoriets efter den långvariga öfverläggningen mognade beslut blef att tills vidare öfverlemna saken åt den verldsliga makten. Stadsfiskalen i Skara fick befallning att söka upptäcka brefskrifvaren, och för hans

Digitized by Google

skarpa och inqvisitoriska blickar blef snart en skomakaregesäll beträdd att ha skrifvit den funna förbindelsen. Skomakaren häktades, komparerade inför konsistorium på onsdag och skulle följande lördag få sin dom.

Men klockarfar kom att erinra sig, att under mellantiden, eller på torsdags afton, skulle Hornpelle, enligt skomakarens anhållan, aflemna svar, och han, klockaren, höll råd med vännen stadsfiskalen. Efter en föregående hjertstyrkande öfverläggning å stadskällaren begåfvo de båda hjeltarne sig vid midnattstid till domkyrkodörren, och... mycket rigtigt... satt ett nytt bref i nyckelhålet.

Äfven detta fynd anmäldes naturligtvis till biskopen, hvilken sammankallade konsistorium fredag förmiddag och förständigade äfven klockaren och stadsfiskalen att infinna sig. Svaret på skomakarens bref upplästes nu af konsistorienotarien och befans vara af följande lydelse:

»Min käre vän! Man har tagit bort din handskrift; men jag känner, medels min dagliga umgängelse med eder, dess innehåll och din åstundan. Ett allvarligt bemödande att tjena mig och stadgad öfvertygelse om fördelen deraf äro mig en säkrare borgen för fullgörandet af hvad du dig utfäst än alla handlingar, hvilka blott menniskor emellan äro nödiga. Jag är således utan all skriftelig försäkran å din sida benägen att ingå uti afhandling med dig. Dina postulat äro nog svåra, synnerligast punkten om 50 rdr banko i veckan. Det är för mycket begärdt i dessa tryckande penningetider, helst då förmögenhetsafgiften medtager alla mina tillgångar och jag dessutom utfäst mig att hålla min högt älskade son biskop Weidman (som länge varit min trogne minister från detta stift i statens öfverläggningar) jemte flere dess värdige medarbetare * ej allenast coupfrie för hvad de efter ågången uppskatt-

---

* Här förekommo namn på åtskilliga då i Skara och dess omnejd boende personer, kända för ocker. — I »Skara stifts herdaminne» af Warholm, (Mariestad 1871) säges om biskop Weidman, att »han var en god hushållare och samlade betydlig förmögenhet».

Digitized by Google

ning komma att utgifva, utan ock skaffa dem medel till inköp af de egendomar, som nu, under den allmänna nöden, de fattigare måste sälja till lågt pris och blott några få bemedlade kunna tillhandla sig, och sådant, emedan dessa herrar beredde vid sista mötet, att förmögenhetsskatten blef beviljad. Min vinning på detta ackord är betydlig, ty jag hinner nu knappast enrollera alla de själar, som begått mened vid uppskattningarna; och jag kan således ej försaka alla dessa för en enda lumpen skomakaresjäl. Jag skall likväl, så vida dessa vigtigare omständigheter medgifva, söka att uppfylla äfven din åstundan. Helvetet, Thorsdagen. Beelzebub.»

Man tänke sig effekten af en sådan skrifvelses uppläsande inför det konsistorium, der biskop Weidman sjelf satt som præses! Utslaget i skomakarens sak uppsköts. Tvifvelsutan funnes flere brottslige. Och detta svar, det vore då tydligen skrifvet af en menniska, blef konsistorii åsigt, om ock, såsom teologie lektorn ansåg, »Djefvulen synbarligen suttit bakom den skrifvande och styrt hans hand». Åter igen sattes stadsfiskalen i rörelse. I anledning af handstilen, som man trodde sig igenkänna, fästes misstankarne på en gymnasist. Denne blef nu uppkallad inför konsistorium. Efter det den funna, med Beelzebubs namn undertecknade skrifvelsen upplästs, tillfrågades den inkallade, huru vida han erkände sig saker till dess författande. Gymnasisten anhöll först att få ödmjukligen framställa den frågan till högvördige herr biskopen samt herrar consistoriales, huru vida de trodde, att Djefvulen verkligen existerade, och då biskopen härtill svarade: »ja visst!» framtog den inkallade en skrift, den han uppläste och som löd sålunda:

»Jag är således anklagad för *förfalskningsbrott:* det att hafva skrifvit i en annans namn; men innan jag ingår i svaromål vid detta forum, hvars behörighet jag icke nekar, när frågan är att döma öfver Djefvulen eller hvad med honom gemenskap eger, anser jag höra till en laga

Digitized by Google

rättegångsordning, att alla parterna äro tillstädes, och jag saknar ännu den, som, i frågan om min brottslighet, är af vigt, nämligen *Djefvulen,* hvars namn man vill påstå, att jag missbrukat. Denne bör först förekallas och tillspörjas, om den i fråga varande skriften af honom vidgås eller icke? I förra fallet är jag saklös, i senare fallet åter, då först tillhör det mig att i svaromål ingå. Och då ej allenast trovärdiga traditioner, utan äfven åtskilliga legender försäkra, att *Andans män* ega ej blott den bekantskap med Djefvulen, utan ock den makt öfver honom att kunna, som ock fordom mången gång skall hafva händt, framkalla, ja! tvinga honom äfven genom knappnålshål på ett fönsterbly, så hoppas jag så mycket hellre detta nu kunna ske, som just här *Fäderne för Stiftets Andelige* på ett ställe äro församlade. Öfver denna min hemställan begär jag preliminair-utslag.»

Huru vida de högvördige uppmärksammade det *qvicka* i gymnasistens invändning, torde vara tvifvelaktigt; men säkerligen senterade de desto mer det *oförskämda* i ett sådant uttalande af en stiftets främsta läroverks lärjunge inför stiftets konsistorium. Saken uppsköts några dagar.

Biskop Weidman, som var en slug man och nog »kände sine pappenheimare», hade imellertid kommit till den öfvertygelsen, att gymnasisten, trots sin onekliga djerfhet, dock ej vore den egentlige tillställaren af detta spektakel, fastän han lånat sin hand till att renskrifva det försmädliga svaret på den förvillade skomakarens bref, utan att den verklige författaren vore en helt annan person. Med sina, helt visst grundade, misstankar föll han på kantorn och orgelnisten vid domkyrkan och director musices vid gymnasium i Skara *Kristian Kull,* redan länge och vida omkring känd som en spefågel och upp-

Digitized by Google

tågsmakare. Först inkallades Kull enskildt till biskopen, hvilken framräckte till honom Beelzebubs förenämda svar och yttrade: »detta har ni stält till». Då biskopen i det samma vände sig om för att tala vid en domestik, passade Kull på att hastigt stoppa skrifvelsen i munnen och äta upp den, så att, när biskopen återfordrade dokumentet, var det ej mer till finnandes. På biskopens fråga: »hvart tog brefvet vägen, menniska?» svarade Kull: »det tog väl Fan, herr doktor och biskop!»

Dagen derpå var Kull inkallad för konsistorium för att offentligen höras i saken. Redan i förstugan lär han* med hög röst börjat uppstämma psalmen 39 (gamla psalmboken), versen 5:

Drag tu tig icke långt ifrå,
ty nöden är för handen,
men ingen är, som hjelp förmå;
thess större blifver vånden —

hvarpå han, inkommen genom dörren och seende konsistorium församladt, fortsatte och slöt samma vers:

Store stutar i en ring
hafva sig om mig begifvit,
fete oxar rundt omkring
stå mig alt efter lifvet.
Som lejon vred'
gapa de med sin mun så bred.

På biskopens fråga, hvad ett sådant uppträdande skulle betyda, svarade Kull i salvelsefull ton, att han »blott öfvade sin morgonandakt».

Biskopen började nu andraga orsaken, hvarför Kull inkallats, samt gifva honom tjenlig föreställning. Då Kull, i stället för gifva akt på hvad biskopen yttrade, såg än

---

* Enligt en ännu i Skara qvarlefvande muntlig tradition, förf:n till denna skiss meddelad af grosshandlaren C. M. Carlander.

Digitized by Google

i taket, än på väggarne samt biskopen, ond, afbröt föreställningen med den frågan: »hvad ser ni på?» svarade Kull: »jo, jag finner, att det högvördiga konsistorium behöfver ganska väl att rappas».

Kull utvisades ur rummet.

Vid fortsatt ransakning med skomakaren och gymnasisten blefvo de »förviste till afdömande vid verldslig domstol»; den senare blef dessutom af konsistorium pliktfäld till 10 rdrs böter för »vanvördigt och kitsligt talesätt». Gymnasisten anmälde öfver konsistorii utslag missnöje.

»Jag är icke och skall aldrig blifva — skref han — förvunnen att vara författare till den hånliga skriften, hvarför jag är anklagad. Äfven äro ej mina vilkor knappare, än jag ju skulle kunna utan särdeles känning utgifva de mig här ådömda böter. Det är således hvarken af fruktan att inför domstolen blifva sakfäld eller af farhåga för böternas förvandling till kroppsligt lidande, som jag anför besvär, utan derför att kunna och få inför tronen framdraga, huru man nu i vårt upplysta samt ifrån vantro och vidskepelse så renade tidehvarf kunnat alarmera öfver en händelse af så liten vigt och följd. Och då den store Gustaf, som afskaffade tortyren och trolldomslagarne redan mer än ett fjerdedels seculum till baka, åt en dylik hos honom anmäld händelse med en min like vid Linköpings gymnasium blott log och befalde, att alla spår till ransakning derom skulle utplånas, skall nu, efter ett 30-årigt ökadt ljus åt Religion och Förnuftet, Gustafs värdige broder och tronföljare äfven befria mig från blotta besväret att *svara* och likaledes kasta en leende — kanske föraktets — blick åt hela denna tillställning samt troligast befalla den åt glömskan.»

Om sakens vidare utveckling föreligga två relationer. Enligt den ena skulle målen verkligen fullföljts till högsta

Digitized by Google

ort, men K. M:t skulle vägrat lemna något utslag, utan i stället befalt, att protokollen i de båda målen skulle ur konsistorii handlingar uttagas och undangömmas. Den andra — och troligare — relationen vill veta, att biskop Weidman enskildt inberättat saken för då varande justitiekanslern, grefve H. G. Trolle-Wachtmeister *, hvilken, likaledes enskildt, gifvit det rådet att nedlägga hela historien, men aflägsna gymnasisten från läroverket, dock först sedan denne erhållit laga gällande afgångsbetyg till universitetet. Biskop och konsistorium tyckas ock följt detta förståndiga råd.

Men historien om Djefvulen i Skara gick imellertid ut öfver land och rike, och ännu kan man då och då finna den i gamla gömmor, upptecknad på gulnade blad. Till och med i poemliteraturen spökade den. I n:r 29 af Linköpings-Bladet för 1810 läses ett poem: »Reflexioner öfver ett bröllop», undertecknadt: *Rimfrost* **:

I qväll Florinda handen gett
åt gamle Jankus Menschengnager
af mycket gull och litet vett
och sura fötter och podager. —
Med all min ortodoxa tro
och allt hvad jag vid spiselns ro
hört salig mormor mig förklara
om Gamle drakens stora makt

* Den först d. 11 Juli 1871 vid 89 års ålder i Kristianstad aflidne excellensen, lika eminent i politiskt som vetenskapligt afseende.

** Enligt upplysning af hr Nils Kristersen i Lund dolde sig under denna signatur den beläste och vittre pastor *Hans Olof Sundelius*, förf:n till bl. a. »Norrköpings minne», hvilken några år förut blifvit, för det han under en mellanakt å Norrköpings teater applåderat den af orkestern uppstämda Marseljäsen, missiverad till en aflägsen skogsbygd, der han qvarhölls utan befordran hela sin återstående lifstid.

Digitized by Google

och Luxemburg och all den skara,
som med Hin håle gjort kompakt
att, efter vilkor förelagdt,
med hull och hår åt fanders fara,
och oberäknadt, hvad man sagt
om sista scenen uti *Skara;*
med tyst förakt jag alltid tänkt
på sådant snack som högst befängdt
och alltid sagt: det kan så vara.
Men när Florinda handen ger
åt gamle Jankus, jag ej mer
och längre bör mitt tvifvel drifva;
jag häpnar — men jag tror och ser,
att man till Fan *kan* sig förskrifva.

* * *

Kulls många qvicka och skalkaktiga infall lefva ännu i Vestergötland i friskt minne, fortplantade från den ena generationen till den andra, och flere af dessa infall bevaras i våra anekdotsamlingar. Ett urval dylika infall, hvilka äro autentiska, torde här få meddelas.

I ett sällskap sammanträffade Kull med den ryktbare Georg Adlersparre, hvilken (just några månader efter Beelzebubs-spektaklet i Skara) blifvit landshöfding i Mariestads län. »Huru kan det komma sig, att en så skicklig och qvick karl som ni ej blifvit annat än orgelnist i Skara?» undrade Adlersparre. »Det kommer sig deraf, att det ej har varit någon revolution i musiken, ers excellens», svarade Kull. »Revolutionsgeneralen» skrattade.

En gång kom Kull i gräl med en major H., hvarvid mustiga epitet från båda sidor utdelades.

Efter en långvarig ordstrid skrek majoren: »hvad är herrn för en förbannad parveny? Om jag slår ett

Digitized by Google

finger af herrn, så går ju hela herrns talang förlorad!» »Men om man slår sönder majorn bit för bit, så vill jag ge mig Hin på, att *ingen* talang går förlorad», svarade Kull, och majoren teg nu.

En ung högvälboren ättling af en bland Vestergötlands förnämsta familjer tog af Kull lektioner i fiolspelning och hade hunnit så långt, att han fick spela duetter med sin lärare; men då han råkade spela falskt, fick han som oftast en känbar släng af läromästarens stråke, hvarigenom det ädla blodet efter hand sattes i jäsning, så att lärjungen omsider vid en slik tillrättavisning utropade: »direktören bör veta, att mina föräldrar betala för det jag skall lära mig spela fiol, men ej för att få stryk!» — »Ja, derför får också grefven det senare *gratis*», försäkrade Kull.

En gång kom Kull upp på klubben i Skara. Han såg sig om i rummet, satte sig på en stol och började skratta af alla krafter. »Hvad i all verlden har du så roligt åt?» frågade man honom. »Åh, jag ser något så befängdt, så det kan ni aldrig tro», sade Kull; »jag ser två trähufv'en på ett skaft». Och dervid pekade han på en beskedlig rådman, som gick på golfvet, rökande sin pipa.

Men en gång träffade Kull under sin vistelse i Skara ut för en, som ej förstod sig på skämt. Det var en baron Rudbeck, mera känd för sina starka näfvar än för vidare »hufvud».

— Herr baron känner väl till *träkarl?* — frågade Kull i ett sällskap.

— Nej, men jag känner till ett annat spel, som heter *sinkadus!* — blef svaret, följdt af en örfil, som fick den näsvise direktören att ögonblickligt göra »peruk för fot».

* * *

Redan 1799 var Kull orgelnist och director musices i Skara. I Jönköpings Allehanda för nämda år omtalas, att han från den förra staden sökt att bli kantor i den senare. Från Skara flyttade han till Göteborg, der han blef orgelnist i Gustavi domkyrka. Denna flyttning måste ha egt rum ett par år efter brefvexlingen med Hin onde. I »Minne af S. A. Zanders» (Norrköping 1864) läses nämligen, att Z. »i Augusti månad 1813 utnämdes till domkyrkoorgelnist i Skara efter den för sina elaka qvickheter ännu ihågkomne Kristian Kull».

I Göteborg blef Kull äfvenledes snart känd för sin skarpa tunga. »För sina musikaliska talanger och genialiska infall var han — heter det i en gammal anteckning om honom — i Göteborg allmänt uppehållen och inbjuden i förnämare kretsar, hvarigenom han kanske blef litet bortskämd och djerf, så att han just icke alltid vägde ett ord, när frågan var om ett lustigt inpass.»

I en sådan krets kom en afton ordet »markgrefvinna» att nämnas. En närvarande högförnäm grefvinna fann sig föranlåten att fråga, hvad för skilnad det väl måtte vara imellan en markgrefvinna och en vanlig grefvinna. »Jo, troligtvis samma skilnad — inföll Kull — som imellan — en markatta och en annan katta.»

Vid ett annat tillfälle, när millionären kommerserådet Niklas Björnberg var närvarande, blef Kull anmodad roa gästerne med litet musik. Han satte sig till klaveret, bredvid hvilket på en stol låg en hög musikalier, och började spela. En djup tystnad rådde i rummet och alla lyssnade uppmärksamt till musikens toner, utom den dryge Björnberg, hvilken tyckte, att allt anstod honom. Under ett smältande adagio klef han sålunda med buller och bång fram och satte sig midt i nothögen. Kull tvärstannade med sitt spel och vände sig under ett

Digitized by Google

sarkastiskt leende till Björnberg med den högt uttalade erinran: »jag får underrätta herr kommerserådet, att försöket är förgäfves; nyss genomsåg jag alla musikalierna och fann intet enda stycke, som är satt för blåsinstrument.»

Kull plägade ofta helsa på en vän i Göteborg, Nils Petter Gustaf B. Mannen lär varit enögd, envis och enfaldig. Hans naturegenskaper torde låtit honom till inskrift på sitt sigill välja orden: »Nögd På Guds Beslut»; initialerna svarade mot dem i hans värda namn. Detta sigill låg på hans bord, och Kull fingrade alltid derpå, hvar gång han besökte sin vän B. Huru han fingrade, fick han slutligen dit ett stort E framför »Nögd», ditgraveradt med Kulls pennknif. Då det var färdigt, sprang Kull upp från stolen och omfamnade sin vän B. »Hvad kommer åt dig?» frågade denne. — »Ack, det fins ingen så gudfruktig menniska som du!» utbrast Kull. »Ser du, alla lytta bruka eljes skämmas för sina lyten, knota och knorra; men du är en annan.» — »Hur nu, hur så?» frågade B. — »Jo, det står ju i ditt sigill, du har sjelf låtit sätta dit det: Enögd På Guds Beslut.»

* * *

Kulls bana i Göteborg blef ej långvarig. Enligt annons i den 1815 derstädes utkomna tidningen Aftonbladet, afled den 22 Februari nämda år »orgelnisten vid Gustavi domkyrka Kristian Kull, 50 år gammal».

Han lär varit bördig från södra Sverge och haft två bröder, äfven de musikaliske och munvige. En slägting till honom var den ända in i vår tid i Skåne grasserande processmakaren Åke Jon. Kull, en gång dömd till landsflykt.

Digitized by Google

Ekonomiskt.

— Vet du, jag funderar på att sjunga på Variété. Damerna ha dryga löner der.

— Tvärt om, har jag hört. De ha ja knappast kläderna på kroppen.

Digitized by Google

Min envisa hosta.

(Efter en tysk idé.)

För allt det härliga på vår jord
beständigt ligger uppå min tunga
en högstämd lofsång i ädla ord,
men hostan »p» sätter för att sjunga:
när bästa frasen skall jublas ut,
då kommer hostan, då är det slut . . .
Hm, hm! Der har jag den åter!

Min hyllning! Du, som med andans svärd
af kristlig kärlek oss strängt vill tukta
samt ofördragsamhet, kött och verld
med skönt exempel oss lär att frukta.
Ditt hjertelag och din helgonmin
i sinnet inplanta tron på . . . Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

O, Måns, så kärnfast som Sverges ek,
du danneman, med ett häfdadt rykte!
Du folkets heliga sak ej svek,
en hugstor tolk för de grymt förtryckte.
En patriark på din ärfda gård,
du framför allt är mot tjenarn . . . Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Digitized by Google

För höga typer på frejdad scen
herr premieraktörn vinner lager.
Ack, så hos den, hvilken sjelf är ren,
det självsförädlande mandom tager!
En sann personlighet af moral,
af alla aktad och känd som . . . Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Hur »dugtigt» målar artist Palett!
Genistreck äro ju penselstrecken!
Hvar bok går åt, som han ger vignett,
om eljes aldrig den gått ett tecken.
Han illustrerar vårt tidehvarf:
man fåfängt söker en sådan . . . Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Dig, vetenskapernas stordådsman,
jag bringar vördande hyllningsgärden!
Ty så som du mäktar ingen ann'
att »skeda skapelsen uti härden».
Din visdom hemtas ej blott ur bok:
i dina rön du gör allt på . . . Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Hell! bålde krigsman, hvars hjeltemod
är värdt förvisso »sin egen visa»!
Du gjuter sjudande hjerteblod,
om sjelfva hundturken oss vill spisa.
När helst det mörkt är som i en säck,
du är den fredlige vandrarns . . . Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Digitized by Google

Sjung qvinnans lof! Ja, en ängels bild
ej rätt kan skildras i simpel prosa!
Se der en mö, lika ljuf och mild
som jag är uppригtig i att rosa!
All himmelsk godhet i henne bor.
Hvad lott att komma i hennes... Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Du trogna vänskap förutan vank,
som jämmerdalen förmår förljufva
och varar säkert, tills man blir... Hm!
Din skål i blod utaf eldig drufva!
Hell dig ock, »drufsaft» med doft så fin
och ädel glöd, som ej smakar... Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

O, lärde doktor, du öfverglänst
vår samtids främste specialister!
Jag din odödlighet står till tjenst:
gör underverk, att jag hostan mister!
Ack, dig jag trygt kan min dyrkan ge
och, store... hm!... bugar mig på... Hm!
Hm, hm! Den otäcka hostan!

Folmer.

Digitized by Google

Fader Lars och landshöfdinge-dottern.

Nisses illustrerade historia (i n:r 39) om det der löjliga missförståndet, då ett par dannemän skulle uppvakta sin landshöfding, påminner mig om en annan liten »paschasa».

Det årliga landskapstinget i X. län var lyckligt och väl afslutadt. Nåja! Till undvikande af missförstånd må gerna nämnas, att det var hvarken i lagman Torgnys eller lagman Lumbers utan i »lagman Bengts», Olof von Dalins och Karl Svenssons fräjdade fosterbygd, och ej var det i hedenhös, utan i vårt århundrade.

Vid länsriksdagen hade Varbergstupparne låtit höra sina riksbekanta toner, Falkenbergslergökar sammalunda, Halmstadslaxarne gjort lifvade krumbugter, Laholmströjorna hållit värmen uppe, och Kungsbacka räkning föranledt åtskilligt dividerande. Med få ord: andarne hade drabbat samman. Och så kom den lyckade afslutningen — icke med en blodkorfsexa, hvarmed ju ärkepappa Reuterdahl en gång signifierade afslutningen af högvördiga presterståndets förhandlingar — utan med en glad och splendid middag hos landshöfding L.

Digitized by Google

Gubben L. var en storståtlig värd, stämningen festlig och belåtenheten allmän. Mest trakterade voro imellertid de gäster, som fått den lyckan att till bordsgrannar få husets älskvärda döttrar, hvilka strålade bland den landtmannapartistiska grödan som blåklint bland vickerhafre. Särskildt lycklig kände sig välaktade och hedervärde hemmansegaren... ja... Lars Persson, kunna vi ju kalla honom, med hvilken en af fröknarna med okonstlad vänlighet underhöll sig. Åh, hvad hon var »gemen»! Hon kunde tala både om årets skörd, spädgrisar och gödkalfvar, hemsysslor och kommunalgöromål. Och så talade hon om Stockholm, ty visst skulle Lars Persson inom kort blifva riksdagsman, han som så utmärkte sig inom kommunalen och på landstinget, menade hon. Lars Perssons ögon lyste under luggen som »sillblinken» un-

Digitized by Google

der mörka senårsaftnar. Som perpendikeln på ett dalkarlsur dunkade hans hjerta under den hårdstärkta nattkappan. Han skulle hafva darrat på manchetten, om han haft någon. Af glädje skalf han, så att han sällan utan öfverhalning kunde på knifbladet transportera matbitarne från sin tallrik in i sitt 6 qvarter från bordet belägna ginungagap.

»För all del flytta er närmare!» sade hon, för hvarje gång de såsiga kött- och fiskstyckena på sina kometbanor hotade med pladaskor hennes blåa sidenkjortel. Med förtjusning hörde han hennes uppmaningar, men vågade ej efterkomma dem, ansåg han.

»Och så får hr Persson komma på bal hos kungen», återtog hon, tilläggande: »och då träffas vi der, ty jag

Digitized by Google

är alltid ditbjuden, då jag med pappa tillbringar vintrarne i hufvudstaden. Nej, men sitt inte så, kom närmare!» upprepade hon nästan bönfallande, då vännen Lars gjorde med champagneglaset en olycksbådande lof. Nu kom hjertat honom upp i halsgrogen, nattkappan slog veck och knarrade som sätet på en ledbruten träfjederskärra, och med ett saligt leende, likt kerubernas derhemma i bondkyrkotaket, drog han stolen — åt sidan, lutade sig tätt intill henne och stammade: »de' super vi på!»

Nisse vid Nissan.

Digitized by Google

Sven Potatis' och Klara Vattens Kärlekshistoria

eller

Högmod går för fall

eller

På tu man hand är bäst.

Positiv-visa af *Malle.* Illustrationerna af *Karl Larsson.*

Mel.: »Det var en gång en gosse med ett hjerta» etc.

Om Sven Potatis och hans lilla Klara
jag vill förtälja en historiett,
och taflor finnas här så gruftigt rara,
så man kan fatta texten mycket lätt.

Från åkerns gömma är Potatis kommen
och från en källa Klara Vatten brås.
Få se, om ni, mitt herskap, tycker om'en:
han är af stånd — **potatis-stånd,** *förstås.*

Digitized by Google

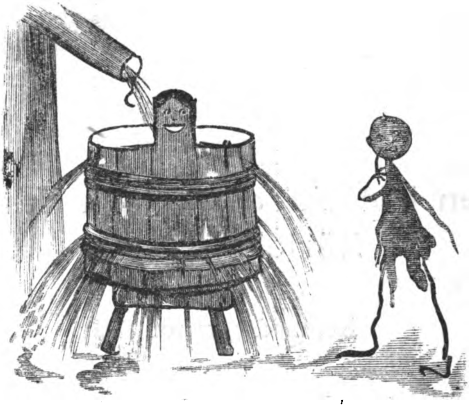

Der Sven Potatis står så rädd och blyger
och ser på Klara Vatten, som syns der.
Så ömt en blick till gossen se'n hon smyger,
för att få Sven, den stackarn, mera kär.

Ty ögon har ju alltid en potatis,
och inte är han heller någon sten.
Tänk, att få stå och njuta rigtigt gratis
af Klaras växt och rysligt vackra ben.

Men ack, gunås, de skola skiljas båda
ifrån sin fosterjord och från sitt hem.
De ha beslutit att hvarann ej skåda,
förr'n något fint det blifvit utaf dem.

Digitized by Google

Till L. O. Smith drogs genast Sven Potatis,
snart bränvinspannan honom tog i famn:
han blef förvandlad tvärt till **»qvantum satis»**
och »Finkel» kallades ifrån — Karlshamn.

På Smiths bekostnad fick nu Finkel resa
till Frankrike, att skick och hyfsning få.
Och snart i tidningen det stod att läsa,
hur han bytt namn på nytt uti Bordeaux.

Ej Klara Vatten heller är den förra.
Hon ock »shangtilnat» till, ska' ni få se,
se'n med ett mjölkbud in till stan hon surra',
der hon fick plats hos en goodtemplare.

Digitized by Google

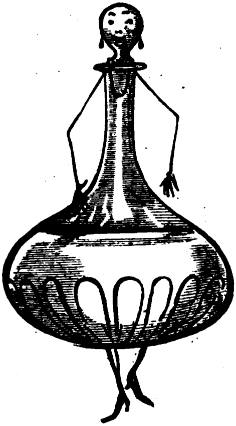

Se der hon står, den lilla näpna Klara!
Hon redan har fått på sig stockholmsmin,
för att en vattunymf nu endast vara.
Hva' tycks? Hon är ju rigtigt — **Kara-fin.**

Men ärelystna'n ej hos Klara stannat.
Det är kanhända inte riktigt rätt,
att hon, bevars, vill blifva något annat,
än såsom nu, en liten vattensqvätt.

En hög försyn glöm aldrig bort att prisa:
den vakar städs' i koja som i slott.
I nästa tafla skall jag eder visa,
hur väl det Klara och Potatis gått.

Digitized by Google

Förändradt är allt här, vill jag förmoda,
ty båda träffats utaf lyckans spark . . .
och Klara kallar sig för »Dubbelt Soda»,
och Sven Potatis heter nu »Grande Marque».

Är han ej grann, och är ej hon en nätt'en?
Så bra de passa också för hvarann,
ty båda hålla starkt på etiketten,
som Soda hon och såsom Konjak han.

Nu sina öden skola de förena
på enkelt sätt här hemma i ett glas,
så tycker Soda, men Grande Marque vill mena,
att man bör ha ett dundrande kalas.

Digitized by Google

Och sina gäster vill han bjudning gifva,
det skall bli ståtligt deras giftermål,
Champagne och Rödvin skola vitnen blifva,
och alla vill han samla i en bål.

Det hjelpte ej, att Soda protestera'.
Med Konjak ensam hon förenas vill.
Men när han ej kan öfvertalas mera,
det var ju inte värdt att bjuda till.

Som här vi se, så är det på det viset,
att nu de tappat hufvu't bägge två,
förty Champagne och Rödvin togo priset,
Grande Marque ooh Soda tänkte ingen på.

Digitized by Google

Att högmod går för fall, det är en lära,
som nog vi veta ingen jemkning tål.
Här stå de slagna nu, de bägge kära,
blott för den ena var för mycket — ***bål'.***

Digitized by Google

En originel rektor.

Skolpojksminne, upptecknadt af *Sam Weller.*

Rektorn, teol. doktorn och fil. magistern S. i L., var en af dessa egendomliga magistertyper, som numera endast återfinnas i de berättelser, till hvilka de sjelfva gifvit uppslaget, och torde derföre äfven vara förtjent af ett »äreminne» i Nisse, som redan förut sökt odödliggöra honom genom de troget återgifna lektorsfrågor och svar, hvilka för några år sedan inflöto i tidningens spalter.

Rektor för ett af rikets större, fullständiga läroverk, hvilket ännu vegeterade af forntida storhet, dertill teol. doktor och fil. magister, var det klart att S. skulle intaga ett mera framstående rum inom samhället, och att han sjelf visste om sin värdighet, derpå gaf han mer än ett bevis. Detta skedde imellertid på ett så egendomligt sätt, att det beredde alla, som kommo i beröring med honom, ett oblandadt nöje. I gång, i åtbörder, i klädsel och framför allt i rösten var han »herr doktorn», som han helst önskade benämnas, och visade alltid samma värdighet, antingen det nu gälde en tentamen eller någon helt alldaglig sysselsättning.

Jag kommer i håg första gången jag stod inför rektor S:s ansigte (det är nu ett par och tjugo år sedan), huru jag af förskräckelse hoppade till vid blotta tillfrågan om mitt namn. När han frågade mig, »hvad heter du?», skedde detta nämligen med en sådan tordönsstämma, att

Digitized by Google

jag misstänkte honom vara i yttersta raseri, men min förskräckelse gaf snart vika för en rättmätig förundran, då han vid min bortgång tillropade mig »helse din far och di' mor, när du skrifver; jag känner bägge två!», och äfven detta med den allra starkaste basstämma. Som min far redan var död, fann jag detta tilltal ej så litet besynnerligt, men fick snart veta, att detta var ett älsklingsuttryck hos S.

Hans starka stämma och hans breda dialekt beredde mig imellertid mer än ett nöje.

Han var dråplig, när han om morgnarna öfvervar bönen i stora samlingssalen. Han placerade sig då alltid »bredbent och styf» midt i salen i korsgången, och han sjöng med en sådan fruktansvärd stämma, att vi nybörjare gapade af förvåning.

Jag kommer i håg en lustig episod från ett sådant tillfälle. Skolan hade då ännu ej någon orgel, utan lärjungarne i högsta klassen togo upp morgonsalmen. En gång hände det sig imellertid, att den för gången valda salmen gick på en mindre vanlig melodi. Det gick knaggligt med sången både för S. och oss, men rätt som det var tog S. upp med sin stentorsstämma »Vår Gud är oss en väldig borg» etc., dervid vändande sig om och högljudt tillropande lärjungarne »följ me' nu!», och sång blef det, så det gaf genljud långt ute i staden.

När vi klassvis öfvervoro gudstjensterna i domkyrkan, uppmanade han oss alltid »vis' nu, att ni kan sjunge», och vi togo hans ord så ad notam, att jag hvarken förr eller senare hört maken till kraftig kyrkosång. Samma myndighet, som han inlade i rösten, när han sjöng, sökte han ock gifva den under de vanliga lektionstimmarna, under samtal samt i synnerhet, när han predikade, hvilket dock skedde mera sällan.

Digitized by Google

Jag har nu talat så mycket om S:s röst, att jag också bör tala om hans yttre, ty att en så väldig ande äfven skulle hafva ett värdigt omhölje var ju helt naturligt. Den ståtligaste prydnaden var nog i hans tycke den sidenveckade doktorshatten, ty när han bar denna, buro hans anletsdrag en omisskänlig värdighet. Men denna prydnad hade ock haft sina sidor, ty S., som blifvit teol. doktor i Tyskland, måste att börja med bära »röd» hatt, något som för L-borna var mycket ovanligt. Att han ville bära en sådan ovanlig hufvudbonad, om det nu äfven skedde blott någon gång, visar tillräckligt, hvilket värde han satte på grannlåten. Han sökte imellertid och erhöll äfven tillåtelse att bära den svenska modellen, så att han blef någorlunda lik andra menniskor.

Hans hvardagskostym utgjordes vanligtvis af en svart s. k. nämndemansmössa med frukostskärm och tofsar, lång svart bonjour, öfver denna en kortare brun ytterrock med snörmakerier framtill, smala svarta benkläder samt bastanta stöflar med klackjern. Lägg härtill ett dugtigt spanskt rör i högra handen, och den gravitetiska figuren är färdig. Drägten var, som läsaren kan finna, mera egendomlig än harmonisk, men detta hade nog till en stor del sin grund i S'. stora sparsamhet.

Med denna skröt han öfvermåttan, och bland annat berättade han, att han i sin ungdom en längre tid hade blott ett par byxor, samt att han var så aktsam om dem, att han på sin studerkammare gick utan dessa plagg och i stället sökte skydda sina ben med en lång nattrock. Han rökte gerna, men nändes i sin ungdom ej köpa någon tobak, utan gick i stället omkring till sina bekanta och lånade »e' pipe tobák» än här än der, dervid medförande ett dugtigt piphufvud, som han proppade

Digitized by Google

fullt, men så fort han kommit utanför dörren kratsade ur i en likaledes medförd tobakspung. Det var om honom den bekanta historien var i svang, att, när han en gång vid besök i biskopsgården råkade ut för ett starkt hällregn och blef qvarbjuden öfver natten, han då störtade hem och sade till, att det ej skulle eldas, emedan han blifvit qvarbjuden hos biskopens.

Lika egendomlig som han var till röst och åtbörder, lika egendomlig var också hans lärometod. Historia och geografi voro hans hufvudämnen, och vidare undervisade han i hebreiska, hvilket språk han satte så högt, att den, som önskade högre betyg i historia och geografi, gjorde klokt i att äfven läsa hebreiska, hvilket ämne var valfritt. Lärotimmarne upptogos mestadels af vidunderliga historier och kostliga frågor och svar såsom t. ex. »hvad gjorde kanonerna vid Jutas?» Jo, »de dundrade» o. s. v. Dessa frågor och svar, som bilda en tillräcklig föreställning om lektionernas värde, hafva imellertid, såsom nämdt är, redan offentliggjorts i Nisse.

Med alla sina egendomligheter var imellertid rektor S. en hjertans god själ, som ville sina pojkar väl, och inte hade allt för många »kuggningar» på sitt samvete. Men den kunskap han inplantade var af ett så tvifvelaktigt värde, att t. o. m. lärjungarne på enskild väg sökte fullända den, och ordningen vid hans läroverk började till slut så urarta, att S. blef tillsagd att taga afsked från rektorsbefattningen. Han qvarstod imellertid som lektor, ända tills han blef pensionsmessig, men den uppmärksamhet han förr vetat tilldraga sig började nu allt mera försvinna, och till slut betraktades han endast, och det med rätta, som ett lustigt original.

Digitized by Google

Drömmar.

— Vet du, jag drömde i natt, att din fästman var min fästman.

— Ja, men ser du, man blir lurad på drömmar.

— Ja, jag sa' också, när jag vaknade: Gud ske lof, att det inte var sant, hvad jag drömde om den der fula karlen!

Digitized by Google

Deri ligger det.

— Hvarför var inte kammarjunkaren med vid senaste basaren?
— Nej, jag låg tyvärr sjuk.
— Låg ni kanske i hjertlidande?
— Nej, jag låg i Marstrand.

Digitized by Google

Från himlen till jorden.

Jag fångade upp hennes varma blick,
jag såg hennes lockars natt;
jag skönjde en bländande perlerad
och hörde ett klangfullt skratt.

Jag tyckte en ängel framför mig stod,
och tjuserskans ord var sång.
Jag kände hur hjertat lycksaligt slog,
det bäfvade än en gång.

O, älska mig, skönaste mö! jag bad
i ömmaste kärleksqval.
Men svaret från purpurläpparne löd:
hur stort är ert kapital?

J. L.

Digitized by Google

En populär karl.

— God dag, Bernhardine! Hvad går åt dig? Du ser så ond ut!

— Jo, kan du tänka dig, min son Karl har i skolan såsom sedlighetsbetyg fått: någorlunda godt uppförande! Men jag ska' stämma rektorn!

— Så du pratar. Hvem skulle vilja åta sig ett sådant mål?

— Lille häradshöfding Beckman, naturligtvis.

Digitized by Google

J. K. Askelöf och Svenska Minerva.

En liten literaturhistorisk anteckning af *Teodor Ekelund.*

Svenska Minerva, som af Askelöf utgafs från 1830 till hans död 1848, var en tidning, som hastigt fick stort anseende. Askelöfs blixtrande qvickhet och utmärkta stilistiska förmåga gåfvo tidningen snart detta anseende. Följande märkliga bref är ett erkännande deraf: »Jag kan icke motstå begäret att för redaktionen af Minerva förklara den synnerliga tillfredsställelse jag, med hvarje rättsinnad läsare af detta blad, njutit af de många förträffliga artiklar deruti, med hvilka författaren dragit i härnad imot de sjelfsvåldet och anarkiens apostlar, hvilka, missbrukande tryckpressens frihet, outtröttligen och länge onäpste, utsipprat sitt gift till den lägre svenska allmänhetens förvillande, samt till undergräfvande af grundvalarne för samhällets bestånd. Heder och ära i rikt mått åt de skribenter, som hafva mod att möta dessa ordningens fiender, dels med satirens gissel, dels med oemotståndliga förnuftsskäl. Det är glädjande för en gammal man att se sanning och rätt i hans förra fädernesland ännu med kraft och öfverlägsen skicklighet försvaras, och han misströstar då ej om deras slutliga seger öfver ondskan, listen och djerfheten hos den nyaste tidens revolutionärer. Rilax i Finland den 31 Aug. 1835.

J. Fred. Aminoff.
79 år och 7 månader gammal.»

Digitized by Google

Sådana erkännanden erhöll Askelöf många. Det var den gamle »*gustavianen*» Aminoff, som skref detta bref. Aminoff var en af Gustaf III:s vänner, derför äfven en stor beundrare af denna regent, hvarför han ock, liksom Armfelt och andra, efter konungens död blef anklagad för högmålsbrott och satt äfven en tid fängslad å Karlstens fästning, till dess han, vid Gustaf IV Adolfs tillträde till regeringen, blef af honom befriad och insatt i sina rättigheter. Aminoff dog 1842 å sin fädernegård Rilax, 86 år gammal. Emellan Askelöfs tidning och det af Hierta utgifna Aftonbladet var en ständig fejd, och ofta levererade den qvicke Askelöf Aftonbladet rätt bäska piller. I Juli 1833 gjorde Askelöf en resa till Finspong, och då skref Karl Fredr. Dahlgren till honom ett längre bref, som han afslutar med följande hyllning:

»Må trefna'n och behagen
i Floras blomsterlund
förljufva åt dig dagen
och sjelfva nattens stund!
Hur sällt på armen somna
på denna unga mö,
vid hennes sköte domna,
vid hennes hjerta dö.
Der flodens sorl sig blandar
med vestans lena sus,
der Aurora blandar
med qväll'n sitt glada brus.
Af bölja, vind och kyssar
från fjäril'ns tysta mund,
och att naturen vyssar
vår ande i en blund.
Der njut än återstoden
af sommarn's dudledej,
väx, och blif stor som Oden
och säll som Guden Frej.»

Digitized by Google

Askelöf stod i förbindelse och brefvexlade med den tidens förnämsta män, och af brefvexlingen till honom framgår äfven, huru inflytelserik han på sin tid var. Obestridligt var han en af Sverges mest framstående publicister, och hans organ Sv. Minerva verkade ock mycket på den tidens åsigter.

Digitized by Google

På barnbalen.

Flickan. Vill Anton dansa med mej?

Gossen. Nej, du, när du bär dig så dumt åt. Det ä' jag, som ska' säga: »kom, sköna flicka, valsa med mej!»

Digitized by Google

Till min dosa.

Trött och sömnig och slapp, fast klockan ej ännu är elfva,
gossen vid böckerna sitter och pluggar och gäspar och pluggar.
Morpheus — han kallas på svenska John Blund — bakom dörren
ler ett hånande löje: han tror, att han pilten besegrat.
Denne dock länge har märkt, huru faran blef större och större,
och framta'r en tingest, helt treflig och bussig och näpen,
smeker den — älskligt att se — och kniper en doftande nypa:
»Ljunglöfvens etta» det är, en gåfva af hyggliga gudar. —
Morpheus i vrån har sett på och rodnar af vrede och ondska,
knyter sin hand och slungar förfärligt blängande ögon.
Fåfängt dock nu är hans hot — han vet det, försvinner,
medan vid böckerna pilten helt kärligt syns smeka sin dosa.

Mark Tapley.

P. S.

Läsare, säg du rent ut och ej krusa:
skulle ej pojken få tankarne ljusa
bättre af sömn, än att sitta och — snusa?

Digitized by Google

Blandadt.

Prof. Hultén satt en gång i teologiska fakulteten, då de kungliga stipendierna skulle bortgifvas. De lediga stipendierna voro fyra, så att hvar och en af fakultetens ledamöter fick ett att bortgifva. »Åt hvem skall jag gifva mitt, bror, kära bror?» frågade H. sin vän, biskop Lundblad. »Gif det åt studeranden Anders Lund», svarade denne. Hultén, hvars förnamn äfven var Anders, satte sig genast ned och skref: »Till konglig stipendiat utnämner jag, meo voto, Anders Hultén»,

När namnsedlarne öppnades, sade notarien: »kors, prof. Hultén har utnämt sig sjelf!» — »Ja», inföll H., »si det är på det viset, att då jag skrifver Anders, brukar jag alltid sätta Hultén efter.»

* * *

I inskrifter på grafvårdar är, som bekant, ofta framför namnet på den jordades yrke uteglömdt ett *för detta* eller *i lifstiden.* Sällan ger dock detta en sådan anstrykning af komik som i följande grafskrift på en vacker vård å L:s kyrkogård: »Här under hvilar fläskhandlaren N. N. — — —, redlig och verksam medborgare.» Men huru verksam och redlig fläskhandlaren än skyltar med att vara äfven i grafven, blir der dock väl intet annat tillopp efter hans hökerivaror än — maskarnes.

* * *

Digitized by Google

I Fahlrots bekanta upplaga af Jonchères franska lexikon läses under bokstafven P.: »*Patriote*, fosterlandsvän (observ., sådana gifvas af två slag, *äkta* och *oäkta!*)»
O sancta simplicitas! må man väl med skäl utropa.

* * *

Vid underrättelsen om Almqvistska katastrofen 1851 lät biskop Fahlcrantz undfalla sig följande, äkta presterliga utlåtande: »jaså, hans kontrakt med fan har således nu lupit till ända!»

Digitized by Google

Innehål.

Sid.

Inledning. Med illustration ....

Den rätta. Teckning af Sylvia 1

Qvinnans list. Med illustration 18

En morgonstund på landet. Med illustration. Poem af Malle 19

»Hur sum Stor-Pers-Anners kum fast för olöfli'er utskänkning.» Med illustrationer. Bygdemålshistoria af E. T. 21

Du är mitt allt! Kantat till hjertats jubelfest af A-x-El... 26

Dockor. Med illustration. Poem af Oskar 29

August Blanche som teaterförfattare. Föredrag af Frans Hodell 30

Giftas. Med illustration 43

I simskolan. Med illustrationer 44

Hell vårt land! Poem af Saxon 46

På sned. Upsala-silhuett af Mox 49

Qvinnogunstlingen. Med illustrationer. Poem af A. V—n... 55

Arfvet. Skiss af Knatte 61

Radikalmedel. Med illustration 64

Sommar-tidsfördrif. Minne från Dalarö af Onkel Tom ... 65

Öfverbevisande. Med illustration 70

Den stora rengöringen. Ur en olycklig mans memoarer af I. N. 71

Oppositionens följder. Med illustration 77

Ur Nisses gamla papper. Två poem af Orvar Odd 78

Digitized by Google

Sid.

Hon nöjer sig ej med en enda. Med illustration 82
Kunglig Sekter Jesper Vengelins missöden. Berättelse ur verkligheten af Gabinus 83
Renlighet. Med illustration 91
Två schackoriginal. Schack-humoresk af R. S. 92
Pelles hämd. Med illustrationer. Romantisk kärleksdikt af Nemo 100
En svensk Ulspegel. Af Förf. till »Förbiskymtande skuggor» 105
Ekonomiskt. Med illustration 117
Min envisa hosta. Poem af Folmer 118
Fader Lars och landshöfdingedottern. Med illustrationer. Af Nisse vid Nissan 121
Sven Potatis' och Klara Vattens kärlekshistoria etc. Positivvisa af Malle. Illustrationer af Karl Larsson 125
En originel rektor. Skolpojksminne af Sam Weller 132
Drömmar. Med illustration 136
Deri ligger det. Med illustration 137
Från himlen till jorden. Poem af J. L. 138
En populär karl. Med illustration 139
I. K. Askelöf och Svenska Minerva. Literaturhistorisk anteckning af Teodor Ekelund 140
På barnbalen. Med illustration 143
Till min dosa. Poem af Mark Tapley 144
Blandadt 145

Digitized by Google

Digitized by Google

Pris: 1 krona.

Digitized by Google